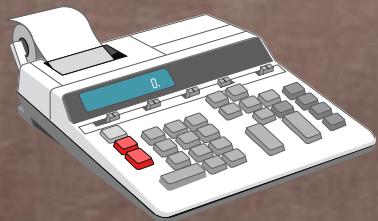

اصول حسابداری

Www.iepnu.ir

فهرست

فصل اول

تاریخچه ، تعاریف و مفاهیم اساسی

فصل دوم

صورتهای مالی

فصل سوم

تجزیه و تحلیل و ثبت فعالیتهای مالی

فصل چهارم

حسابداری کالا

فصل پنجم

انجام تعدیلات ، تهیه کاربرگ ، تهیه صورتهای مالی طبقه بندی شده ،

بستن حسابها

فصل اول

تاریخچه ، تعاریف و مفاهیم اساسی

Www.iepnu.ir

ماهیت حسابداری

حسابداری که اغلب زبان تجارت خوانده می شود ، روشها بی

است قراردادی که توسط کارشناسان و استادان حسابداری و یا

انجمنهای حرفه ای حسابداران تدوین گردیده ، به تدریج مورد

قبول همگان قرار گرفته است و قابل تغییر و تصحیح می باشد

ماهیت اطلاعات حسابداری

اطلاعات حسابداری ، یک سری اطلاعات مالی مربوط به

مبادلات یک واحد تجاری است ، که بر حسب واحد پول بیان می

گردد. برای ثبت آن از سیستم دستی ، مکانیکی و یا الکترونیکی

استفاده می کند.

ویژگیهای اطلاعات حسابداری عبارت است از

- * مربوط بودن (یعنی اطلاعات حسابداری در تصمیم گیری نسبت به یک مسئله مؤثر باشند.)
- * موقع بودن (یعنی در وقت مناسب و زمانی که دارای ارزش است ، در اختیار قرار گیرند.)
- * صحیح بودن (یعنی بیان کننده واقعیات بوده و دقیق و کامل و قابل اعتماد باشند.)
- * قابل مقایسه بودن (یعنی به ترتیبی ارائه گردند که با موارد مشابه سالهای قبل و یا موارد همانند سایر مؤسسات قابل مقایسه باشند.)

فعالیتهای مالی

آن دسته فعالیتها بی است که به طریقی موجب تغییراتی در دارایی ،

بدھی و یا سرمایه یک شخص یا مؤسسه می گردد. فعالیتهای مالی

هر مؤسسه که در واقع مبادلات تجاری می باشند ، اساس و مبنای

عملیات حسابداری آن مؤسسه محسوب می شوند.

شخصیت حسابداری

در حسابداری ، هر واحد اقتصادی به عنوان یک واحد مجزا از

مالک (مالکان) آن و سایر مؤسسات در نظر گرفته می شود. این

واحد اقتصادی که به فعالیتهای مالی می پردازد و مدارک و اسناد

مربوط به این فعالیتها را به طور جداگانه نگهداری می نماید ، یک

شخصیت حسابداری به حساب می آید.

تعاریف حسابداری

- ◀ «حسابداری عبارتست از فرآیند تشخیص ، اندازه گیری و گزارش اطلاعات اقتصادی که برای استفاده کنندگان اطلاعات مزبور ، امکان قضاوت و تصمیم گیریهای آگاهانه را فراهم می سازد. »
- ◀ «حسابداری عبارتست از خدمتی که با فراهم کردن اطلاعات مالی مورد نیاز مدیران ، پرداخت کنندگان مالیات ، اداره کنندگان و سایرین جهت تصمیم گیریهای آگاهانه انجام می پذیرد. »
- ◀ «حسابداری عبارتست از فن تفسیر ، اندازه گیری و توصیف فعالیتهای اقتصادی. »

فرآیند حسابداری به ترتیب دارای چهار مرحله می باشد

- ثبت فعالیتهاي مالي
- طبقه بندی اقلام ثبت شده
- خلاصه کردن اقلام در قالب اعداد قابل سنجش
- تفسير نتایج حاصله از بررسی اقلام خلاصه شده

ادبیات حسابداری

ثبت فعالیتهای مالی

در این مرحله کلیه داد و ستدها و فعالیتهای مالی به ترتیب تاریخ

وقوع در دفتری به نام دفتر روزنامه ثبت

می شود. در هر کشور فعالیتهای مالی بر حسب واحد پول همان

کشور در دفاتر ثبت می گردد. (مثلاً در ایران بر حسب ریال و

آمریکا بر حسب دلار در دفاتر ثبت می گردد.)

طبقه بندی اقلام ثبت شده

در این مرحله اقلام ثبت شده در دفتر روزنامه ، به حسابهای

مختلف در دفتر دیگری به نام دفتر کل انتقال

می یابند.

خلاصه کردن اقلام در قالب اعداد قابل سنجش

مرحله خلاصه کردن عبارتست از ترکیب و تنظیم نتیجه حسابهای دفتر کل به نحوی که حداقل اطلاعات مورد نیاز به طور خلاصه و ساده به دست آید. در این مرحله مهمترین صورتها یا گزارشات مالی عبارت است از :

- ← ترازنامه (وضعیت دارایی ، بدهی و سرمایه را نشان می دهد.)
- ← صورت سود و زیان (میزان سود و زیان مؤسسه را با توجه به درآمد و هزینه برای مدتی معین نشان می دهد.)
- ← صورت حقوق صاحبان سرمایه (تغییرات سرمایه صاحبان مؤسسه را به دارایی آن مؤسسه برای مدتی معین نشان می دهد.)

تفسیر نتایج حاصل از بررسی اقلام خلاصه شده

در این مرحله ، اعداد مندرج در صورتهای مالی مورد تجزیه و

تحلیل قرار می گیرند.

تقسیم استفاده کنندگان اطلاعات و گزارش‌های حسابداری

- استفاده کنندگان داخلی یا درون سازمانی (عمدتاً مدیران اجرایی می باشند.)
- استفاده کنندگان خارجی یا برون سازمانی (صاحبان سرمایه ، دولتها ، بستانکاران ، بانکها ، رقبا ، سرمایه گذاران بالقوه و ....)

دلایل استفاده مدیران مؤسسات از صورتها و گزارشات مالی

مدیران مؤسسات با مطالعه و تجزیه و تحلیل صورتهای مالی به

نقایص کار خود پی می برند و این امر را در برنامه ریزیهای آینده

مؤسسه مد نظر قرار می دهند

دلایل استفاده صاحبان سرمایه مؤسسات از صورتها و گزارشات مالی

صاحبان سرمایه همواره علاقمند هستند از وضعیت مالی مؤسسه

خود مطلع باشند و این امر تنها از طریق صورتهای مالی امکانپذیر

است. آنها با بررسی نتایج حاصله از این صورتها ، به کفایت

مدیرانی که به کار گمارده اند پی می بردند.

دلایل استفاده دولتها از صورتها و گزارشات مالی

دولتها از دووجهت علاقه مند به اطلاع از وضعیت مالی مؤسسات

بازرگانی و انتفاعی می باشند. اولین دلیل را

می توان تعیین میزان مالیات بر درآمد دانست و دلیل دیگر را می

توان تنظیم و تدوین مقررات و قوانین برنامه های جدید اقتصادی

و رفع نقایص برنامه های گذشته ذکر نمود.

دلایل استفاده بستانکاران از صورتها و گزارشات مالی

بستانکاران همواره علاقمند هستند از وضعیت مالی مؤسسات ، به

جهت آگاهی از میزان اعتبار آنها و اینکه تا چه حد می توانند آنها

را طرف معامله قرار دهند ، اطلاع داشته باشند.

دلایل استفاده بانکها از صورتها و گزارشات مالی

بانکها معمولاً در موقع پرداخت اعتبار (وام) به مؤسسات

بازرگانی و انتفاعی به منظور اطلاع و بررسی وضعیت مالی آنها

ترازنامه و سایر صورتهای مالی آنها را مطالبه می نمایند.

دلایل استفاده رقبا از صورتها و گزارشات مالی

رقبا معمولاً در سیستم اقتصاد آزاد و سرمایه داری ، هر مؤسسه

ای سعی می کنند از وضعیت مالی رقبای خود اطلاع داشته باشند

تا بتوانند سیاست اقتصادی مناسبی را اتخاذ نموده ، از نظر تحصیل

سود و دست یابی به بازار از دیگران پیشی بگیرند.

دلایل استفاده اشخاصی که مایل به سرمایه‌گذاری در مؤسسات خصوصی اند

از صورتها و گزارشات مالی

اصول حسابداری

از آنجائیکه مبنای اصلی سرمایه‌گذاری افراد در مؤسسات

بازرگانی، تحصیل سود بیشتر است. در نتیجه همواره قبل از

سرمایه‌گذاری علاقمند به بررسی صورتهای مالی مؤسسه مذکور

می باشند.

واحدهای اقتصادی

واحدهای اقتصادی ، سازمانهای جدا و متمایزی هستند که به

تعداد زیاد در جامعه وجود دارند. از جمله این واحدها ، می توان

بانکها ، واحدهای صنفی ، مؤسسات آموزشی ، سازمانهای دولتی ،

شرکتها ، مؤسسات خیریه و غیره را نام برد.

تقسیم بندی واحدهای اقتصادی

واحدهای اقتصادی که فعالیتهای انتفاعی دارند. مانند شرکت

ایران خودرو ، شرکت محمل و ابریشم کاشان.

واحدهای اقتصادی که فعالیتهای غیر انتفاعی دارند. مانند

شهرداریها ، مؤسسات آموزشی.

تقسیم بندی واحدهای انتفاعی از لحاظ نوع فعالیت در ایران

- واحدهای تجاری انتفاعی
- واحدهای غیر تجاری انتفاعی

واحدهای تجاری انتفاعی

اشخاص و یا مؤسساتی هستند که به قصد تحصیل سود به

فعالیتهای تجاری می پردازند. مانند انواع مؤسسات و شرکتهای

تجاری.

واحدهای غیر تجاری انتفاعی

اشخاص یا مؤسساتی هستند که به قصد تحصیل سود به فعالیتهای

غیر تجاری می پردازند. مانند مؤسسات خدماتی.

تقسیم بندی واحدهای انتفاعی از لحاظ طرز تشکیل

- مؤسسات انفرادی (تک مالکی) مانند : تجار و کسبه
- شرکتهای ضمانتی مانند : شرکتهای تضامنی ، شرکتهای نسبی و شرکتهای مختلط
- شرکتهای سرمایه ای مانند : شرکتهای سهامی ، شرکتهای با مسئولیت محدود و شرکتهای دولتی
- مؤسسات انتفاعی غیر تجاری مانند : دفاتر حقوقی ، مؤسسات حسابرسی

اصول پذیرفته شده حسابداری

اصول و مفاهیم حسابداری ، یک سلسله روش‌های قراردادی است

که توسط کارشناسان و استادان حسابداری و یا انجمن‌های حرفه‌ای

حسابداران تدوین گردیده ، به تدریج مورد قبول همگان قرار

گرفته است و همواره قابل تغییر و تصحیح می باشد.

مفروضات حسابداری عبارت است از

فرض داشتن شخصیت حقوقی جداگانه

فرض تداوم و استمرار فعالیتهای مالی

فرض وجود واحد اندازه گیری

فرض دوره مالی

فرض داشتن شخصیت حقوقی جداگانه

یعنی اطلاعات مالی برای یک شخصیت حسابداری معین جمع

آوری می گردد. به طور کلی باید گفت که فرض داشتن شخصیت

حقوقی جداگانه ، یک مبنا برای تعیین خط جدایی بین یک واحد

اقتصادی و مالکین آن در دفتر تجزیه و تحلیل فعالیتهای مالی

بدست می دهد.

فرض تداوم فعالیتهای مالی

یعنی اینکه عملیات یک شخصیت حسابداری باید در یک دوره

زمانی که کافی برای اجرای آن و نیز انجام قراردادها و تعهدات

موجود باشد ، ادامه یابد

فرض وجود واحد اندازه گیری

یعنی اینکه نتایج مالی یک شخصیت حسابداری در قالب پول

سنجدیده و گزارش می گردد.

فرض دورهٔ مالی

یعنی اینکه عمر شخصیت حسابداری ، یک دورهٔ کوتاه مدت مثلاً

یک سال تعیین گردد ، تا صورتهای مالی در پایان آن تهیه شده و

نتایج فعالیتهای مالی تعیین گردد ؛ و استفاده کنندگان از صورتهای

مالی مجبور نباشند ، تا پایان عمر شخصیت حسابداری که

نامحدود است ، صبر کند.

اصول حسابداری

- ۱) اصل قیمت تمام شده
- ۲) اصل وضع هزینه های یک دوره از درآمد همان دوره
- ۳) اصل افشاء حقایق
- ۴) اصل قابل اعتماد بودن
- ۵) اصل قابلیت مقایسه
- ۶) اصل ثبات رویه

مفهوم اصل قیمت تمام شده

یعنی کلیه اقلام با ارزش زمان تملک در دفاتر ثبت و در صورتهای

مالی منعکس گردند.

مفهوم اصل وضع هزینه های یک دوره از درآمد همان دوره

یعنی در هر دوره مالی ، هزینه هایی که در تحقیق درآمد همان

دوره صرف گردیده است ، باید از همان درآمد وضع گردد.

مفهوم اصل افشاء حقایق

یعنی اینکه کلیه حقایق با اهمیت و مربوط به وضعیت مالی و نیز

نتایج فعالیتهای مالی ، باید افشاء گردیده ، در اختیار استفاده

کنندگان از صورتهای مالی قرار گیرد.

فهوم اصل قابل اعتماد بودن

یعنی اینکه اطلاعات مندرج در صورتهای مالی باید ، اولاً صحیح

باشند ، ثانیاً قابل تأیید و تصویب باشند و ثالثاً کامل و جامع

باشند.

مفهوم اصل قابلیت مقایسه

یعنی اینکه اطلاعات حسابداری باید به همان اندازه که قابلیت

مقایسه با یکدیگر، در طی دوره های مختلف مالی را دارند،

قابلیت مقایسه با اطلاعات مؤسسات مشابه را نیز داشته باشند.

مفهوم اصل ثبات رویه

رعایت اصل قابلیت مقایسه داشتن اطلاعات حسابداری ، مستلزم

این اصل می باشد. یعنی اینکه در دوره های مختلف مالی ، یک

رویه ثابت حسابداری مورد استفاده قرار می گیرد.

تقسیم حسابداری به رشته های مجزا و تخصصی

- حسابداری مالی (عمومی)
- حسابداری دولتی
- حسابداری صنعتی (قیمت تمام شده)
- حسابداری مالیاتی
- حسابداری بودجه ای
- حسابرسی
- حسابداری سیستم ها
- حسابداری مؤسسات غیر انتفاعی
- حسابداری اجتماعی

حسابداری مالی (عمومی)

در این رشته که در واقع زیر بنای کلیه رشته های حسابداری است

و اکثر مؤسسات بازرگانی از آن استفاده می نمایند ، کلیه فعالیتهاي

مالی در دفاتر خاص ثبت و در پایان هر دوره مالی ، صورتها یا

گزارشهاي مالي مورد نياز تهيه می شود.

حسابداری دولتی

چگونگی ثبت و نگهداری حسابها در مؤسسات و شرکتهای دولتی

، در این رشته از حسابداری مورد بحث قرار می گیرد.

حسابداری صنعتی (قیمت تمام شده)

در حسابداری صنعتی ، نحوه محاسبه قیمت تمام شده هر واحد

محصول در هر یک از مراحل تولید ، توضیح داده می شود. از

اینرو به حسابداری قیمت تمام شده نیز معروف است.

حسابداری مالیاتی

در این رشته از حسابداری در مورد چگونگی تعیین میزان مالیات

بر درآمد مؤسسات و افراد با توجه به قوانین و مقررات مالیاتی

مصوب ، گفتگو می شود.

حسابداری بودجه ای

حسابداری بودجه ای ، چگونگی تهیه و تنظیم بودجه با توجه به

نتایج فعالیتهای مالی و مقایسه بودجه تنظیم شده (پیش بینی

عملیات مالی آینده) با نتایج واقعی عملیات مالی را مورد بررسی

قرار می دهد.

حسابرسی

حسابرسی عبارتست از بررسی اسناد ، مدارک ، دفاتر و گزارشات

مالی یک مؤسسه و اظهار نظر نسبت به صحت نسبی آنها.

مراحل حسابرسی

○ مرحله اول :

حسابرسی داخلی که توسط حسابرسان عضو مؤسسه انجام می شود.

○ مرحله دوم :

حسابرسی توسط حسابداران مستقل حرفه ای که وابسته به مؤسسه نمی باشند.

حسابداری سیستمها

در این رشته آموزش‌های لازم جهت ارایه یک سیستم حسابداری

مناسب برای هر مؤسسه با توجه به نوع فعالیت، کمیت و کیفیت

کار و نیز میزان سرمایه آن مؤسسه داده می‌شود. سیستم ارایه شده

چگونگی گردش کارها را معین می‌سازد.

حسابداری مؤسسات غیر انتفاعی

در این رشته از حسابداری ، از سیستم و عملیات حسابداری سازمانهای غیر انتفاعی مانند مؤسسات خیریه و مؤسسات آموزشی صحبت می شود. عامل اساسی در این رشته اتخاذ سیستمی است که پیروی دقیق مدیریت از محدودیتهای مقرر از طرف قوانین یا اشخاص و افراد تأمین کننده منابع مالی مؤسسه را تضمین نماید.

حسابداری اجتماعی

یکی از جدید ترین رشته های حسابداری است که جهت اندازه گیری هزینه ها و فایده های اجتماعی آنها که قبلاً غیر قابل اندازه گیری به حساب می آمد مورد استفاده قرار می گیرد. به عنوان مثال می توان اندازه گیری الگوی ترافیک بخشهای پر جمعیت یک کشور را نام برد که دولت می تواند با استفاده از آن ، مؤثرترین نحوه استفاده از منابع حمل و نقل را جهت تسهیل کار تجارت و محیط زیست برای ساکنین منطقه ایجاد نماید.

فصل دوم

صورتهای مالی

Www.iepnu.ir

معادله حسابداری

رابطه بین داراییها ، بدهیها و حقوق صاحبان سرمایه در معادله

حسابداری زیر نشان داده شده است :

$$\text{داراییها} = \text{بدهیها} + \text{حقوق صاحبان سرمایه}$$

دارایی ها

اموال و حقوق مالی متعلق به هر مؤسسه است که قابلت قویم به پول و دارای منافع آتی می باشد. در این تعریف منظور از اموال ، انواع دارایی مشهود و قابل لمس و رویت ، مانند : موجودی نقدی ملزومات ، اثاثیه ، ساختمان و غیره می باشد و منظور از حقوق مالی ، اقسام دیگر دارایی مانند مطالبات از اشخاص حقیقی و حقوقی (حسابهای دریافتی ، اسناد دریافتی) حق اختراع ، سرقفلی و نظیر آن می باشد.

تقسیم داراییها به ترتیب قدرت نقد شوندگی

۱. داراییهای جاری

۲. داراییهای ثابت

۳. داراییهای نامشهود

۴. سایر داراییها

داراییهای جاری

داراییهایی که بیشترین قابلیت نقد شوندگی را دارا هستند مانند :
 تخلوah گردان ، موجودی نقد ، سرمایه گذاری کوتاه مدت یا موقت
 ، سرمایه گذاری کوتاه مدت بانکی ، حسابهای دریافتی (بدھکاران) ، ارزش خالص بازیافتی ، اسناد دریافتی (سفته ،
 برات) ، موجودی کالا و مواد (مانده مواد - کالای در جریان
 ساخت - کالای ساخته شده - قطعات و لوازم خانگی - موجودی
 ملزومات) ، پیش پرداخت اثاثه ، پیش پرداخت های (کوتاه مدت
) ، پیش پرداخت هزینه بیمه ، پیش پرداخت بیمه اموال و غیره ،
 درآمد اجاره دریافتی.

داراییهای ثابت

سرمایه گذاری بلند مدت ، سرمایه گذاری در سهام عادی ، سپرده بازخرید اوراق قرضه ، سپرده بلند مدت بانکی ، وجوه سپرده برای توسعه آتی کارخانه ، سپرده مزایای پایان خدمت ، وام به کارکنان ، پول برای خرید ماشین آلات جدید ، پیش پرداخت بلند مدت واحدهای فرعی ، زمین ، ساختمان ، پیش پرداخت بلند مدت (داراییهای سرمایه ای) ، داراییهای بلند مدت استیجاری ، تجهیزات و اثاثه.

داراییهای نامشهود

سرقفلی ، حق الاختراع ، حق الامتیاز ، علایم تجاری.

اصول حاکمیتی ا

زمین خریداری شده برای احداث ساختمان در آینده ، وجوه

مسدود شده بانکی ، اسناد دریافتی بلند مدت ، مخارج تأسیس ،

مخارج قبل از بهره برداری ، مخارج سرمایه ای ، پیش پرداخت

بلند مدت هزینه بیمه ، ماشین آلات از رده خارج و آماده برای

فروش.

موجودی نقدی

وجوه نقدی است که در محل مؤسسه در یک صندوق نگهداری

می شود. معمولاً مؤسسات اعم از بازرگانی و غیر بازرگانی مبالغ

عمده وجوه نقد را در بانک نگهداری می کنند که تحت همین

عنوان و (بانک) در حسابها منعکس می گردد و جزء داراییهاست.

حسابهای دریافتی

این حسابها نشان دهنده میزان مطالبات مؤسسه از افراد و

مؤسساتی است که به مؤسسه بدهکار هستند ولی برای بدهی خود

اسناد تجاری (مانند سفته و برات) به مؤسسه نداده اند.

اسناد دریافتی

اسناد دریافتی (اسناد وصولی) اسنادی ، از قبیل سفته و برات

می باشند که می بایست وجهه مربوط به آنها در موعد (سر رسید

) معین توسط بدھکاران مؤسسه تأديه گردد.

ملزومات

آن دسته از مواد و لوازمی را گویند که بطور روزانه مقداری و یا

تعدادی از آنها مصرف می شود. مانند : لوازم التحریر.

اثاثه

منظور از اثاثه وسایلی از قبیل میز ، صندلی ، قفسه ، ماشین تحریر

، ماشین حساب و غیره است.

ساختمان

محلی است که مؤسسه در آن مستقر می باشد و وسائل ، مدارک و اسناد مربوط به فعالیتهای مالی در آن نگهداری می گردد. این نوع داراییها از اقلام مصرف نشدنی به شمار می آیند ، که به تدریج مستهلک می شوند ، تا روزی که غیر قابل استفاده گردند (داراییهای ثابت). باید توجه داشت که اقلام مربوط به داراییها ، با قیمت تمام شده (نه با قیمت روز در بازار) در دفاتر ثبت گردیده ، با همان ارزش در صورت حسابهای مالی منعکس می شوند.

بدھی ها

مبالغی که یک مؤسسه به افراد و مؤسسات دیگر بدهکار است و یا کلیه مبالغی که بازپرداخت آنها در تاریخهای معین بر عهده مؤسسه است ، بدهی نامیده می شود. به عبارت دیگر بدهی ادعا یا حق مالی طلبکاران نسبت به داراییهای یک مؤسسه است و این حق نسبت به داراییهای معینی نمی باشد ، بلکه نسبت به کل داراییهای است.

دسته بندی بدهی ها

* بدهی های جاری یا کوتاه مدت (مانند حسابهای پرداختنی)

* بدهی های غیر جاری یا بلند مدت (مانند اسناد پرداختنی)

بدهی های جاری

اضافه برداشت بانکی ، حسابهای پرداختنی (بستانکاران) ،

مالیاتهای تکلیفی ، اسناد پرداختنی کوتاه مدت ، پیش دریافت از

مشتریان ، ذخیره مالیات بر درآمد ، ذخیره مزایای پایان خدمت

کارکنان ، کارمزد وامها ، سود تضمین شده پرداختنی ، وامهای

پرداختنی حصه جاری.

بدهی های غیر جاری (بلند مدت)

اوراق قرضه پرداختنی ، وام بلند مدت پرداختنی ، بهره پرداختنی

وام بلند مدت ، حصه های وام بلند مدت ، حصه های غیر جاری

ذخیره مالیات ، حصه های غیر جاری پایان خدمت کارکنان ،

کمکهای بلاعوض دولت به شکل دارایی بلند مدت ، مانده

تخصیص نیافته سود حاصل از تغییر اقلام ارزی بلند مدت.

حقوق صاحبان سرمایه

حقوق صاحبان سرمایه عبارتست از حقوق صاحب یا صاحبان

مؤسسه نسبت به دارایی مؤسسه مذکور ، در واقع وقتی بدهیها را

از داراییها کسر نماییم ، مانده را حقوق صاحبان سرمایه می نامند.

ترازنامه یا صورت وضعیت مالی

ترازنامه یا بیلان عبارتست از صورتی از وضع مالی یک مؤسسه

که در یک تاریخ معین (غالباً آخرین روز ماه یا سال) نشان می

دهد و به همین دلیل به آن صورت وضعیت مالی نیز گفته می شود.

فرم ترازنامه یک مؤسسه

نام مؤسسه

ترازنامه

تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۹

بدهیها :	دارایهای :
بدهی های جاری (مانند حسابهای پرداختنی و ...)	دارایهای جاری (مانند وجه نقد ، حسابهای دریافتی و ...)
بدهی های غیر جاری (مانند اسناد دریافتی بلند مدت و ...)	دارایهای ثابت (مانند زمین ساختمان و ...)
مجموع بدهی ها	دارایهای نامشهود (مانند سرقفلی و حق الاحتراع)
حقوق صاحبان سرمایه	سایر دارایهای (مانند خرید زمین برای احداث در آینده)
مجموع بدهی ها و حقوق صاحبان سرمایه	مجموع دارایهای

مثال

مؤسسه خدماتی سعیدی اطلاعاتی به شرح زیر دارد

داراییها شامل : ۱۵/۰۰۰ ریال وجه نقد ، ۲۰/۰۰۰ ریال حسابهای دریافتی ، ۶۰/۰۰۰ ریال زمین ، ۱۴۰/۰۰۰ ریال ساختمان.

۱۵/۰۰ ریال پیش دریافت از مشتری. **۳۰/۰۰۰ ریال حسابهای پرداختنی ، ۲۵/۰۰۰ ریال اسناد پرداختنی ،** **+ بدهیها شامل**

حقوق صاحبان سرمایه شامل : ۱۶۵ / ۰۰۰ ریال می باشد. ترازنامه مربوطه آن بصورت زیر است :

سما موسسه

ت^ه از نامه

تاریخ ۲۹/۱۲/۱۳ - -

داراییها :	بدهیها :
وجه نقد (صندوق)	حسابهای برداختنی
حسابهای دریافتی	اسناد برداختنی
زمنی	پیش دریافت از مشتری
ساختمان	حقوق صاحبان سرمایه
مجموع داراییها	مجموع بدهیها و حقوق صاحبان سرمایه

مثال تأثیر سرمایه گذاری نقدی اولیه بر معادله حسابداری

چنانچه در مؤسسه ای جمع داراییها $۱۴/۰۰۰/۰۰۰$ ریال و جمع سرمایه $۱۱/۰۰۰/۰۰۰$ ریال باشد مجموع بدهیها چقدر خواهد بود؟

$$\text{دارایی} = \text{بدهی} + \text{سرمایه}$$

$$۱۴/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ = \text{بدهی} + ۱۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰$$

صورت سود و زیان

صورت سود و زیان ، صورتی است که وضعیت فعالیتهای مالی

یک مؤسسه و نتیجه آن را در طی یک دوره مالی نشان می دهد.

ترازنامه وضعیت مالی یک مؤسسه را در یک تاریخ معین نشان می

دهد بنابراین بدون وجود صورت سود و زیان نمی توان از

چگونگی فعالیتهای مالی در طی یک دوره آگاه گردید.

اطلاعاتی که صورت سود و زیان و تراز نامه یک مؤسسه نشان میدهد

صورت سود و زیان مؤسسه قابلیت سود آوری مؤسسه را نشان

می دهد. در حالیکه تراز نامه اطلاعات لازم درمورد قدرت

پرداخت بدھیها را نشان می دهد.

سود یک دوره مالی

در صورتیکه درآمد از میزان هزینه بیشتر باشد سود داریم.

هزینه ها در طی دوره مالی - درآمد در طی دوره مالی = سود ویژه در طی دوره مالی

زیان یک دوره مالی

در صورتیکه درآمد از میزان هزینه کمتر باشد زیان داریم.

درآمد در طی دوره مالی - هزینه ها در طی دوره مالی = (زیان ویژه در طی دوره مالی)

درآمد

همانطوریکه از مفهوم عامیانه درآمد بر می آید ، به مبالغی اطلاق می گردد ، که از ارایه خدمات و فروش کالا و غیره عاید مؤسسه می شود. در صورتیکه این درآمد به طور نقد عاید شود ، موجب افزایش در حساب وجوه نقد (صندوق - بانک) مؤسسه خواهد شد و در صورتی که تعهد گردد که بعداً به مؤسسه پرداخت شود ، موجب افزایش حسابهای دریافتني و یا اسناد دریافتني مؤسسه می گردد.

هزینه

منظور از هزینه مبالغی است که جهت کسب درآمد به خرج گرفته می شود. یعنی اگر مؤسسه کارش را ارایه خدمات است، برای انجام و ارایه این خدمات متحمل خرجهای و پرداختهایی می گردد که آنها را هزینه می گویند.

هزینه های هر دوره باید از درآمدهای همان دوره کسر گردند و این در واقع بر اساس یکی از اصول مهم حسابداری (اصل وضع هزینه های یک دوره از درآمد همان دوره) می باشد.

مثال (صورت سود و زیان)

اطلاعات زیر از شرکت تبلیغاتی امین در دست است:

- ✓ کل دریافتی بابت ارایه خدمات تبلیغاتی به مشتریان به مبلغ ۱۶۰۰۰ ریال
- ✓ دریافت قسمتی از طلب از مؤسسه جهان به مبلغ ۴۰۰۰/۴ ریال
- ✓ پرداخت حقوق ماهیانه منشی به مبلغ ۴۰۰۰/۴ ریال
- ✓ پرداخت آب و برق مصرفی ۵۰۰ ریال

پاسخ

اموال حاکمی

شرکت تبلیغاتی امین

صورت سود و زیان

برای مهر ماه سال - - ۱۳

درآمد :

دریافت بابت ارایه خدمات تبلیغاتی

دریافت بابت قسمتی از طلب از مؤسسه جهان

کسر می شود : هزینه ها :

پرداخت حقوق ماهیانه منشی

پرداخت آب و برق مصرفی

سود ویژه دوره مالی

۱۶/۰۰۰ ریال

۴/۰۰۰ ریال

۴/۰۰۰ ریال

(۵۰۰) ریال

۱۵/۵۰۰ ریال

صورت حقوق صاحبان سرمایه

صورت حقوق صاحبان سرمایه ، یکی از صورتهای مالی است که به وسیله آن میزبان حقوق صاحبان سرمایه در انتهای دوره مالی محاسبه می گردد. معمولاً صورت حقوق صاحبان سرمایه ، بر خلاف ترازنامه که وضع مالی مؤسسه را در یک روز معین نشان می دهد ، تغییرات سرمایه یک مؤسسه را برای یک دوره ، مثلاً یک ماه ، سه ماه و ... نشان می دهد.

فرم گزارشی صورت حقوق صاحبان سرمایه

سرمایه اول دوره همواره با افزایش خالص سرمایه جمع و از کاهش خالص سرمایه کسر می گردد.

نام شرکت	نام شرکت
صورت حقوق صاحبان سرمایه	صورت حقوق صاحبان سرمایه
<u>برای سال منتهی به ۲۹ اسفند - ۱۳</u>	<u>برای سال منتهی به ۲۹ اسفند - ۱۳</u>
سرمایه اول دوره	سرمایه اول دوره
سود و پیچه سالیانه	سود و پیچه سالیانه
کسر می شود : برداشت	کسر می شود : برداشت
افزایش یا (کاهش) خالص	افزایش یا (کاهش) خالص
سرمایه پایان دوره	سرمایه پایان دوره

اصول حسابداری

منابع حقوق صاحبان سرمایه

← سرمایه گذاریهای شخصی صاحب یا صاحبان مؤسسه

← سود ویژه مؤسسه در طی دوره مالی

حالت اول

محاسبه حقوق صاحبان سرمایه ، در صورتیکه مؤسسه دارای سود ویژه بوده ، صاحب مؤسسه نیز برداشتی نکرده باشد

مثال : فرض می کنیم آقای سعیدی در فروردین ماه سال - - ۱۳
یک مؤسسه خدماتی با سرمایه ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال تأسیس کرد
چنانچه سود ویژه سالیانه وی ۲/۳۰۰/۰۰۰ ریال باشد و برداشتی
نداشته باشد حقوق صاحبان سرمایه چقدر است ؟

$$\text{حقوق صاحبان سرمایه} = \frac{۰}{۳۰۰} / \frac{۰}{۳۰۰} + \frac{۰}{۴} / \frac{۰}{۰۰۰} / \frac{۰}{۰۰۰} = \frac{۶}{۳۰۰} / \frac{۰}{۰۰۰}$$

حالت دوم

محاسبه حقوق صاحبان سرمایه در صورتی که مؤسسه دارای سود ویژه بوده ، صاحب مؤسسه نیز برداشتی کمتر از مبلغ سود ویژه نموده باشد

مثال : فرض می کنیم آقای سعیدی در فروردین ماه سال - - ۱۳
یک مؤسسه خدماتی با سرمایه ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال تأسیس کرد
چنانچه سود ویژه سالیانه وی ۲/۳۰۰/۰۰۰ ریال باشد و برداشتی
معادل ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال حقوق صاحبان سرمایه چقدر است ؟

$$\text{حقوق صاحبان سرمایه} = \frac{۵}{۳۰۰} \times (۱/۰۰۰/۰۰۰ + ۴/۰۰۰/۰۰۰) = ۱/۰۰۰/۰۰۰/۵$$

حالت سوم

محاسبه حقوق صاحبان سرمایه در صورتیکه مؤسسه دارای سود ویژه بوده ، اما صاحب مؤسسه برداشتی بیش از سود مذکور نموده باشد.

مثال : فرض می کنیم آقای سعیدی در فروردین ماه سال - ۱۳
یک مؤسسه خدماتی با سرمایه ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال تأسیس کرد
چنانچه سود ویژه سالیانه وی ۲/۳۰۰/۰۰۰ ریال باشد و برداشتی
معادل ۲/۵۰۰/۰۰۰ ریال حقوق صاحبان سرمایه چقدر است ؟

$$= \frac{۰۰۰/۸۰۰/۳}{۰۰۰/۵۰۰/۲} - \frac{۰۰۰/۳۰۰/۲}{۰۰۰/۴} + \frac{۰۰۰/۰۰۰/۰}{۰۰۰/۴} = حقوق صاحبان سرمایه$$

حالت چهارم

محاسبه حقوق صاحبان سرمایه در صورتیکه مؤسسه دارای زیان بوده ، صاحب مؤسسه نیز در طی دوره مالی مبلغی برداشت نموده باشد

مثال : فرض می کنیم آقای سعیدی در فروردین ماه سال - ۱۳ - یک مؤسسه خدماتی با سرمایه ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال تأسیس کرد چنانچه زیان ویژه سالیانه وی ۵۰۰/۰۰۰ ریال باشد و برداشتی معادل ۲۰۰/۰۰۰ ریال حقوق صاحبان سرمایه چقدر است ؟

$$حقوق\ صاحبان\ سرمایه = \frac{۳۰۰}{۳} - \frac{۲۰۰}{۲} - \frac{۵۰۰}{۵} + \frac{۰}{۴} - \frac{۰}{۰} = ۰$$

تأثیر سرمایه گذاری مجدد در محاسبه حقوق صاحبان سرمایه در پایان دوره مالی

منظور از سرمایه گذاری مجدد ، مبالغی است که صاحب مؤسسه در طی دوره مالی به سرمایه می افزاید.

حقوق صاحبان سرمایه پایان دوره

=

(برداشت صاحب مؤسسه طی دوره مالی - سود ویژه) سرمایه گذاری مجدد

+

سرمایه صاحب مؤسسه اول دوره

مثال (سرمایه گذاری مجدد)

فرض می کنیم آقای سعیدی ، در فروردین سال - ۱۳۹۴ یک شرکت خدماتی را با سرمایه ۴۰۰۰/۰۰۰ ریال تأسیس نموده است ، در طی سال نیز معادل ۱/۵۰۰۰ ریال به سرمایه خود بیفزاید. اگر سود ویژه در طی دوره مالی مبلغ ۲/۰۰۰۰ ریال باشد و آقای سعیدی برداشت نقدی معادل مبلغ ۸۰۰/۰۰۰ ریال نموده باشد حقوق صاحبان سرمایه در پایان دوره مالی عبارت است از :

حقوق صاحبان سرمایه در پایان دوره مالی

=

(برداشت صاحب مؤسسه - سود ویژه)

+

سرمایه گذاری مجدد

+

سرمایه صاحب مؤسسه

$$= \text{حقوق صاحبان سرمایه در پایان دوره مالی} = ۸۰۰/۰۰۰ + ۱/۵۰۰۰ + ۰۰۰/۰۰۰ + ۰۰۰/۰۰۰ = ۸۰۰/۰۰۰ - ۲/۰۰۰ - ۰۰۰/۸۰۰$$

مثال حالت اول

تأثیر سرمایه گذاری مجدد چنانچه سود داشته باشد:

سرمایه آقای سعیدی در ابتدای دوره ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال و سرمایه گذاری مجدد طی دوره ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال می باشد. سود ویژه طی دوره مالی ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال و برداشت طی دوره معادل ۵۰۰/۰۰۰ ریال می باشد سرمایه آقای سعیدی در پایان دوره مالی عبارت است از :

۳/۰۰۰/۰۰۰	
۱/۰۰۰/۰۰۰	
<hr/>	
۴/۰۰۰/۰۰۰	
	۱/۵۰۰/۰۰۰
	<u>(۵۰۰/۰۰۰)</u>
<hr/>	
۱/۰۰۰/۰۰۰	
<hr/>	
۵/۰۰۰/۰۰۰	

سرمایه اول دوره
سرمایه گذاری مجدد طی دوره
کل سرمایه
سود ویژه سالیانه
کسر می شود : برداشت
افزایش خالص
سرمایه پایان دوره

مثال حالت دوم

تأثیر سرمایه گذاری مجدد چنانچه زیان داشته باشد:

سرمایه آقای سعیدی در ابتدای دوره ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال و سرمایه گذاری مجدد طی دوره ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال می باشد. زیان ویژه طی دوره مالی ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال و برداشت طی دوره معادل ۲۰۰/۰۰۰ ریال می باشد سرمایه آقای سعیدی در پایان دوره مالی عبارت است از :

۳/۰۰۰/۰۰۰	سرمایه اول دوره
<u>۱/۰۰۰/۰۰۰</u>	سرمایه گذاری مجدد طی دوره
<u>۴/۰۰۰/۰۰۰</u>	کل سرمایه
(۱/۰۰۰/۰۰۰)	زیان ویژه سالیانه
<u>(۲۰۰/۰۰۰)</u>	اضافه می شود : برداشت
<u>(۱/۲۰۰/۰۰۰)</u>	کاهش خالص
<u><u>۲/۸۰۰/۰۰۰</u></u>	سرمایه پایان دوره

مقایسه برداشت با هزینه های مؤسسه

برداشت به منظور استفاده شخصی صاحب یا صاحبان مؤسسه

انجام می پذیرد و ارتباطی به عملیات جاری مؤسسه ندارد به

همین دلیل جزء هزینه های مؤسسه محسوب نمی شود و یک

حساب جداگانه ای دارد.

فصل سوم

اصول حسابداری ۱

تجزیه و تحلیل و ثبت فعالیتهای مالی

Www.iepnu.ir

حساب و نحوه ثبت در آن

به طور کلی هر فعالی مالی دارای دو طرف می باشد. یعنی حداقل

بر دو عامل اثر می گذارد. مثلاً با خرید ملزومات بطور نسیه ، از

یک طرف داراییها (ملزومات) و از طرف دیر بدھیها (حسابهای

پرداختنی) دستخوش تغییر می شوند.

قسمت های حساب در ساده ترین شکل خود یعنی حساب تی (T)

- ۱) عنوان حساب ، که مشخص می نماید اطلاعات متعلق به کدامیک از اقلام دارایی ، بدھی ، سرمایه ، درآمد و هزینه است.
  - ۲) طرف راست حساب در اصطلاح حسابداری (طرف بدھکار) خوانده می شود.
  - ۳) طرف چپ حساب در اصطلاح حسابداری (طرف بستانکار) خوانده می شود.

بدهکار و بستانکار کردن حساب دارایی

در حساب داراییها همواره افزایش در دارایی را در سمت راست (بدهکار) و کاهش در دارایی را در سمت چپ (بستانکار) نشان می دهند.

( )	-	( )	+
------------	---	------------	---

مثال (حساب دارایی)

فرض کنید اگر وسیله نقلیه ای به طور نقد به مبلغ ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال خریداری گردد نحوه انعکاس آن در حساب دارایی به صورت زیر می باشد :

( )	
۲/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰

بدهکار و بستانکار کردن حساب بدھی

در حساب بدھیها همواره افزایش در بدھی در سمت چپ (بستانکار) و کاهش در بدھی در سمت راست (بدهکار) نشان داده می شود.

در حساب بدھیها همواره افزایش در بدھی در سمت چپ (بستانکار) و کاهش در بدھی در سمت راست (بدهکار) نشان داده می شود.

مثال (حساب بدھی)

فرض کنید اگر وسیله نقلیه ای را به طور نسیہ به مبلغ ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال خریداری کنیم نحوه انعکاس آن در حساب بدھی به صورت زیر می باشد :

حسابهای پرداختنی	وسیله نقلیه
۲/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰

بدهکار و بستانکار حساب حقوق صاحبان سرمایه

در حساب حقوق صاحبان سرمایه همواره افزایش در سرمایه در سمت چپ (بستانکار) و کاهش در سرمایه در سمت راست (بدهکار) نشان داده می‌شود.

حقوق صاحبان سرمایه

طرف بستانکار (افزایش)	طرف بدھکار (کاهش)
+	-

مثال (حساب سرمایه)

فرض کنید اگر مبلغی معادل ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال به عنوان سرمایه مؤسسه به حساب واریز شود نحوه انعکاس آن به صورت زیر می باشد :

سرمایه مؤسسه	صندوق
۲/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰

مانده عادی

در وضعیت نرمال ، میزان افزایش در هر حساب باید از میزان

کاهش در آن بیشتر و در نتیجه مانده حساب ، مانده ای مثبت

باشد. مانده مثبت هر حساب را «مانده عادی» آن حساب

می گویند.

مثال (نمایش حسابهای ترازنامه ای در معادله حسابداری و تهیه ترازنامه آن)

فرض کنید مؤسسه بازرگانی نوید فعالیتهاي را به شرح زير در طی مهر ماه انجام می دهد :

- ۱- اختصاص مبلغ ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال جهت سرمایه مؤسسه
- ۲- خرید نقد یک دستگاه اتومبیل به مبلغ ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال.
- ۳- خرید نسیه اثاثه اداری به مبلغ ۸۰۰/۰۰۰ ریال
- ۴- مقداری از اثاثه معادل ۱۰۰/۰۰۰ ریال برگشت داده شد

پاسخ

حقوق صاحبان سرمایه		بدهیها		=	دارایها					
سرمایه مؤسسه		حسابهای پرداختنی			اثانه اداری		وسیله نقلیه		صندوق	
۴/۰۰۰		۸۰۰/۰۰۰	۱۰۰/۰۰۰		۱۰۰/۰۰۰	۸۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰		۴/۰۰۰	۴/۰۰۰
		۷۰۰/۰۰۰				۷۰۰/۰۰۰			۲/۰۰۰	۴/۰۰۰
										۲/۰۰۰

مؤسسه بازرگانی نوید

ترازانمه

۱۳-۶/۳۰

بدهیها :	۲/۰۰۰/۰۰۰	صندوق
حسابهای پرداختنی	۲/۰۰۰/۰۰۰	وسیله نقلیه
سرمایه مؤسسه نوید	۷۰۰/۰۰۰	اثانه اداری
جمع بدهی و سرمایه	۴/۷۰۰/۰۰۰	جمع دارایها

مثال (تجزیه و تحلیل ثبت سرمایه و دارایی)

آقای حسینی شرکت بازرگانی خود را اول مهر ماه افتتاح می نماید با اختصاص مبلغ ۳/۵۰۰/۰۰۰ ریال جهت سرمایه مؤسسه تجزیه و تحلیل این ثبت به صورت زیر می باشد :

پاسخ :

موجودی وجه نقد دارایی افزایش یافته (بدهکار) می شود و سرمایه نیز افزایش یافته و (بستانکار) می شود

۳/۵۰۰/۰۰۰ صندوق (بدهکار)

۳/۵۰۰/۰۰۰ سرمایه (بستانکار)

حساب هزینه

حساب هزینه افزایش آن در سمت راست (بدھکار) و کاهش آن

در سمت چپ (بستانکار) نشان داده می شود.

حساب درآمد

حساب درآمد افزایش آن در سمت چپ (بستانکار) و کاهش آن

در سمت راست (بدهکار) نشان داده می شود.

Www.iepnu.ir

مثال (درآمد)

فرض کنید ارسال صورت حسابی به مبلغی معادل ۶۰۰/۰۰۰ ریال برای مشتریان ، وجه دریافت نشد ثبت آن به شرح زیر می باشد :

۶۰۰/۰۰۰ حسابهای دریافتی (بدھکار)

۶۰۰/۰۰۰ درآمد (بستانکار)

مثال (سود ویژه دوره مالی)

فرض کنید در مؤسسه مازندران میزان درآمد سالانه ۱/۲۰۰/۰۰۰ ریال باشد و هزینه های آن شامل : هزینه حقوق ۲۰۰/۰۰۰ ریال ، هزینه تبلیغات ۱۰۰/۰۰۰ ریال ، هزینه اجاره ۳۰۰/۰۰۰ ریال باشد سود ویژه دوره مالی به

شرح زیر محاسبه می شود :

۱/۲۰۰/۰۰۰

درآمد :

کسر می شود : هزینه ها :

(۲۰۰/۰۰۰)

هزینه حقوق

(۱۰۰/۰۰۰)

هزینه تبلیغات

(۳۰۰/۰۰۰)

هزینه اجاره

(۶۰۰/۰۰۰)

جمع هزینه ها

۶۰۰/۰۰۰

سود ویژه دوره مالی

حساب برداشت

حساب برداشت مانند حساب هزینه عمل می کند یعنی افزایش آن

در سمت راست (بدھکار) و کاهش آن در سمت چپ (بستانکار) نشان داده می شود. دلیل ایجاد حساب برداشت بعنوان حسابی

جدا از هزینه های شرکت ، استفاده شخصی از داراییهای شرکت

می باشد که جدا از هزینه های شرکت است.

تقسیم بندی حسابهای یک مؤسسه

- ۱) حسابهای دارایی
- ۲) حسابهای بدھی
- ۳) حسابهای حقوق صاحبان سرمایه
- ۴) حسابهای درآمد
- ۵) حسابهای هزینه

انواع طبقه بندی حسابها

- طبقه بندی حسابها به حسابهای حقیقی و اسمی
- طبقه بندی حسابها به حسابهای دائمی و موقتی
- طبقه بندی حسابها به حسابهای حقیقی ، شخصی و اسمی

طبقه بندی حسابها به حسابهای حقیقی و اسمی

❖ حسابهای حقیقی ، شامل حسابهای دارایی ، بدهی و حقوق صاحبان سرمایه می باشد.

❖ حسابهای اسمی ، شامل حسابهای درآمد و هزینه است که در تهیئة صورت سود و زیان مورد استفاده قرار می گیرد. در نتیجه می تواند ، به عنوان حسابهای فرعی ، حقوق صاحبان سرمایه به حساب آید.

طبقه بندی حسابها به حسابهای دائمی و موقتی

حسابهای دائمی ، که مانده آنها از یک دوره مالی به دوره مالی بعد انتقال پیدا می کند. مانند : حسابهای دارایی ، بدهی و حقوق صاحبان سرمایه.

حسابهای موقتی که در پایان دوره مالی بسته می شوند. مانند : حسابهای درآمد و هزینه.

طبقه بندی حسابها به حسابهای حقیقی ، شخصی و اسمی

حسابهای حقیقی ، شامل حسابهای دارایی (به استثنای حسابهای دریافتی).

حسابهای شخصی ، شامل حسابهای دریافتی ، حسابهای پرداختنی و حساب سرمایه.

حسابهای اسمی که همان حسابهای موقتی و مربوط به حسابهای درآمد و هزینه می باشند

کدگذاری حسابها

حسابهای دارایی در کد گذاری رقم اول سمت چپ آنها (عدد ۱) ، حسابهای بدهی رقم اول سمت چپ آنها (عدد ۲) ، حسابهای حقوق صاحبان سرمایه رقم اول سمت چپ آنها (عدد ۳) ، حسابهای درآمد رقم اول سمت چپ آنها (عدد ۴) ، حسابهای هزینه رقم اول سمت چپ آنها (عدد ۵) می باشد.

مثال (کدگذاری حسابها)

الف) حسابهای دارایی : (رقم سمت چپ آن یک می باشد)

۱۱

◊ صندوق

۱۲

◊ حسابهای دریافتی

۱۳

◊ اسناد دریافتی

ب) بدھی : (رقم سمت چپ آن دو می باشد)

۲۱

◊ حسابهای پرداختنی

۲۲

◊ اسناد پرداختنی

ج) حقوق صاحبان سرمایه : (رقم سمت چپ آن سه می باشد)

۳۱

سرمایه

۳۲

برداشت

د) درآمد : (رقم سمت چپ آن چهار می باشد)

۴۱

درآمد

ه) هزینه : (رقم سمت چپ آن پنج می باشد)

۵۱

هزینه حقوق کارمندان

۵۲

هزینه آگهی

دفتر روزنامه

اولین مرحله حسابداری مرحله ثبت فعالیتهاست. در این مرحله ،

اطلاعات مربوط به فعالیتهای مالی پس از تجزیه و تحلیل و تنظیم

سندهای مربوط در دفتری به نام دفتر روزنامه به ترتیب تاریخ

وقوع ثبت می گردند. ثبتی که در دفتر روزنامه انجام می شود ،

ثبت دو طرفه نامیده می شود.

Www.iepnu.ir

انواع دفتر روزنامه

دفاتر روزنامه عمومی

دفاتر روزنامه اختصاصی

اصول حسابداری ۱

۱۱۶- دفتر روزنامه عمومی :

ساده ترین و متدالولترین نوع دفتر روزنامه ، دفتریست که آن را دفتر روزنامه عمومی یا دفتر روزنامه دو ستونی می نامند. این دفتر دارای دو ستون بدھکار و بستانکار می باشد و برای انجام ثبت معاملات در تجارتخانه و مؤسسات کوچک ، کفایت می کند. فرم آن بصورت زیر است :

بستانکار	بدھکار	عطف	شرح	تاریخ	
				ماه	روز

دفتر روزنامه اختصاصی

این دسته از دفاتر بیشتر در مؤسسات بزرگ که تعداد معاملات

تکراری آنها بسیار زیاد است ، مورد استفاده قرار می گیرد. معمولاً

در حدود هشتاد تا نود درصد کلیه فعالیتهای مالی این قبیل

مؤسسات را می توان به چهار گروه تقسیم و هر گروه را در دفتر

روزنامه اختصاصی ثبت کرد.

انواع دفتر روزنامه

اصول حسابداری

دفتر روزنامه خرید

دفتر روزنامه پرداختهای نقدی

دفتر روزنامه فروش

دفتر روزنامه دریافت‌های نقدی

مثال (دفتر روزنامه عمومی دوستونی)

اگر قسمتی از عملیات یک ماهه فروشگاه پیام به شرح زیر باشد :

۶ مهر - خرید ملزومات به طور نقد معادل ۱۲/۰۰۰ ریال

۱۷ مهر - خرید وسیله نقلیه به طور نسیه معادل ۲۰۰/۰۰۰ ریال

۳۰ مهر - برداشت برای مصارف شخصی معادل ۶/۰۰۰ ریال

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ	
				ماه	روز
۱۲/۰۰۰	۱۲/۰۰۰		ملزومات صندوق بابت خرید نقدی ملزومات	۷	۶
۲۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰		وسیله نقلیه حسابهای پرداختنی بابت خرید نسیه وسیله نقلیه	۷	۱۷
۶/۰۰۰	۶/۰۰۰		برداشت صندوق بابت برداشت از صندوق	۷	۳۰

مثال (دفتر روزنامه عمومی چهار سالانه)

فعالیتهای مالی فروشگاه پیام طی مهر ماه سال - - ۱۳ به شرح زیر می باشد :

۱ مهر - پرداخت اجاره ماهیانه معادل ۲۰۰/۰۰۰ ریال

۱۳ مهر - پرداخت هزینه تبلیغات معادل ۹۰/۰۰۰ ریال

۱۵ مهر - دریافت وجه از مشتریان بدهکار معادل ۹۰۰/۰۰۰ ریال

سایر حسابها		عطف	شرح	تاریخ		حساب صندوق	
بستانکار	بدهکار			ماه	روز	بستانکار	بدهکار
	۲۰۰/۰۰۰		هزینه اجاره بابت پرداخت اجاره	۷	۱	۲۰۰/۰۰۰	
	۹۰/۰۰۰		هزینه آگهی و تبلیغات بابت پرداخت هزینه تبلیغات	۷	۱۳	۹۰/۰۰۰	
۹۰۰/۰۰۰			حسابهای دریافتی بابت دریافت وجه از مشتریان بدهکار	۷	۱۵		۹۰۰/۰۰۰
۹۰۰/۰۰۰	۲۹۰/۰۰۰		جمع			۲۹۰/۰۰۰	۹۰۰/۰۰۰

مثال (ثبت فعالیت ، کد گذاری و مانده گیری)

شرکت پیام در سال - - ۱۳ فعالیتهای زیر را انجام داد :

- ۱- سرمایه گذاری نقدی در ابتدای سال معادل ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال.
- ۲- خرید ملزومات اداری بطور نقد معادل ۳۰/۰۰۰ ریال.
- ۳- پرداخت اجاره دفتر معادل ۲۰۰/۰۰۰ ریال.
- ۴- برداشت جهت مصارف شخصی معادل ۲۰/۰۰۰ ریال.

مطلوبست : ثبت فعالیتها در حساب T ، شماره گذاری و تعیین مانده حسابها.

صندوق شماره حساب : ۱۱

(۲) ۳۰/...	۴/.../... (۱)
(۳) ۲۰۰/...	
(۴) ۲۰/...	
	۲/۷۵۰/...

ملزومات اداری شماره حساب : ۱۵

	۳۰/... (۲)

سرمایه پیام شماره حساب : ۳۱

(۱) ۴/.../...	

برداشت شماره حساب : ۳۲

	۲۰/... (۴)

هزینه اجاره شماره حساب : ۵۳

	۲۰۰/... (۳)

مثال (دفتر روزنامه عمومی)

فعالیتهای مالی زیر در شهریور -- ۱۳ در شرکت پاسارگاد انجام پذیرفت :

- ✓ ۲ شهریور - سرمایه گذاری نقدی معادل ۷/۰۰۰/۰۰۰ ریال.
- ✓ ۷ شهریور - کسب درآمد حاصل از ارائه خدمات معادل ۵۰۰/۰۰۰ ریال که وجه آن بعداً به حساب شرکت واریز میگردد.
- ✓ ۱۷ شهریور - پرداخت بدهی به بستانکاران معادل ۲۰۰/۰۰۰ ریال.
- ✓ ۲۶ شهریور - انجام هزینه های متفرقه معادل ۵۰/۰۰۰ ریال.
- ✓ ۳۰ شهریور - پرداخت اجاره ماهیانه معادل ۱۵۰/۰۰۰ ریال.

مطلوبست : ثبت در دفتر روزنامه عمومی.

بستانکار	بدهکار	نام	شرح	تاریخ	
				ماه	روز
۷/۰۰/۰۰۰	۷/۰۰/۰۰۰		صندوق سرمایه ثبت بابت سرمایه گذاری نقدی	۶	۲
۵۰۰/۰۰۰	۵۰۰/۰۰۰		حسابهای دریافتی درآمد ثبت بابت ارائه خدماتی که وجه آن بعداً وصول میشود	۶	۷
۲۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰		حسابهای پرداختنی صندوق ثبت بابت پرداخت بدھی به بستانکاران	۶	۱۷
۵۰/۰۰۰	۵۰/۰۰۰		هزینه متفرقه صندوق ثبت بابت انجام هزینه متفرقه	۶	۲۶
۱۵۰/۰۰۰	۱۵۰/۰۰۰		هزینه اجاره صندوق ثبت بابت پرداخت اجاره	۶	۳۰
۷/۹۰۰/۰۰۰	۷/۹۰۰/۰۰۰		جمع		

دلایل استفاده از دفتر روزنامه عمومی

- ۱- کلیه فعالیتهای مالی به ترتیب تاریخ وقوع در دفتر روزنامه نشان داده می‌شود.
- ۲- کلیه اطلاعات و توضیحات مربوط به هر یک از داد و ستد، به طور یکجا در دفتر روزنامه نشان داده می‌شود.
- ۳- استفاده از دفتر روزنامه در جلوگیری از وقوع اشتباه در عملیات دفتر داری، کمک می‌کند.

کلیه فعالیتهای مالی به ترتیب تاریخ وقوع در دفتر روزنامه نشان داده می شود

هر صفحه این دفاتر دارای ستون تاریخ ، متشکل از روز و ماه می

باشد. در این ستونها ، فعالیتهای مالی به ترتیب تاریخ وقوع ثبت

می گردند. در نتیجه در هر زمان ، دفتر روزنامه نشان دهنده کلیه

فعالیتهای مالی به ترتیب تاریخ وقوع است.

کلیه اطلاعات و توضیحات مربوط به هر یک از داد و ستد ها بطور یکجا در دفتر روزنامه نشان داده می شود

چون در ثبت فعالیتهای مالی در دفاتر روزنامه ، بدھکار و

بستانکار هر حساب تعیین و سپس ثبت می گردد ، همچنین شرح

مختصری از هر فعالیت مالی در زیر آن ثبت ، نوشته می شود. لذا

در هر زمان ، می توان اطلاعات مربوط به هر داد و ستد را به طور

یکجا از دفاتر روزنامه استخراج نمود.

استفاده از دفتر روزنامه در جلوگیری از وقوع اشتباه در عملیات دفتر داری

چون هر فعالیت مالی پس از تجزیه و تحلیل (تعیین بدهکار و بستانکار) در دفاتر روزنامه ، ثبت می گردد. لذا ، عدم تساوی جمع ستونهای بدهکار و بستانکار در پایان هر روز (یا هر داد و ستد) ما را متوجه اشتباه در ثبت اقلام می نماید. بعلاوه در صورتی که معاملات بدون ثبت در دفتر روزنامه ، مستقیماً در دفتر کل ثبت گردند ، در صورت وقوع اشتباهاتی نظیر : از قلم افتادگی ، ثبت مکرر و غیره وسیله ای برای کنترل در دست نخواهد بود.

آرتیکل

آرتیکل عبارتست از ثبت یک فعالیت مالی در دفتر روزنامه.

انواع آرتیکل

آرتیکل ساده

آرتیکل مركب

در صورتی که در نتیجه انجام یک فعالیت مالی ، یک حساب

بدهکار و یک حساب بستانکار گردد ثبت مربوط را آرتیکل ساده

می گویند.

آرتیکل مرکب

در صورتی که در نتیجه انجام یک فعالیت مالی ، بیش از یک

حساب بدهکار و یا بیش از یک حساب بستانکار شود ثبت مربوط

را آرتیکل مرکب می گویند.

مثال (آرتیکل ساده)

چنانچه یک پروژه ساختمانی در تاریخ ۱۳ / ۶ / ۲ به ارزشی معادل ۸/۰۰۰/۰۰۰ ریال نقداً خریداری گردد ، ثبت آن در دفتر روزنامه عمومی یک آرتیکل ساده به شرح زیر می باشد :

صفحه .....

دفتر روزنامه عمومی .....

بستانکار	بدهکار	ل.م.	شرح	تاریخ	
				ماه	روز
۸/۰۰۰/۰۰۰	۸/۰۰۰/۰۰۰		صندوق ساختمان ثبت بابت خرید یک پروژه ساختمانی	۶	۲

۱۳۲- مثال (آرتیکل مرکب) :

چنانچه برای خرید پروژه ساختمانی فوق در تاریخ ۲ / ۶ / ۱۳۲ ، مبلغی معادل ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال بطور نقد پرداخت شده و مابقی بصورت سفته ای شش ماهه صادر گردیده است. ثبت آن در دفتر روزنامه عمومی یک آرتیکل مرکب به شرح می باشد :

صفحه .....

دفتر روزنامه عمومی .....

بستانکار	بدهکار	ل.م.	شرح	تاریخ	
				ماه	روز
۳/۰۰۰/۰۰۰	۸/۰۰۰/۰۰۰		صندوق اسناد پرداختنی	۶	۲
۵/۰۰۰/۰۰۰			ثبت بابت خرید پروژه بصورت نقد و نسیمه		

دفتر کل

دفتر کل عبارتست از دفتری که حسابها پس از طبقه بندی ، به

طور جداگانه در آن نگهداری می شوند. این حسابها ممکن است

تصورت صفحات یک دفتر و یا به صورت کارت‌ها و اوراق آزاد

باشد. البته طبق قانون تجارت ایران ، استفاده از کارت به عنوان

دفتر کل ، مجاز نیست.

شکل دفتر کل

متداولترین فرم حسابهای دفتر کل ، که نمونه ای از آن در زیر ملاحظه می شود ، در حقیقت همان فرم « T » است که هر یک از طرفین آن به چند ستون تقسیم شده است و قسمتهای اساسی آن ، به این شرح می باشد :

بستانکار	عطف	شرح	تاریخ		بدهکار	عطف	شرح	تاریخ	
			ماه	روز				ماه	روز

چگونگی انتقال مبالغ مربوط به فعالیتهای مالی از دفتر روزنامه به دفتر کل

مرحله اول - ثبت در دفتر روزنامه عمومی :

فعالیتهای مالی زیر در اردیبهشت سال - - ۱۳ در شرکت خدماتی نوید انجام گرفته است :

- ✓ ۲ اردیبهشت - سرمایه گذاری به مبلغ ۷/۰۰۰/۰۰۰ ریال.
- ✓ ۱۸ اردیبهشت - دریافت وجه از مشتریان بابت ارائه خدمات به ارزشی معادل ۵۰۰/۵۰۰ ریال.
- ✓ ۳۰ اردیبهشت - پرداخت اجاره سالانه شرکت به ارزشی معادل ۶۰۰/۰۰۰ ریال.
- ✓ ۳۰ اردیبهشت - پرداخت حقوق کارکنان در ماه خرداد به ارزشی معادل ۲۰۰/۰۰۰ ریال.

مطلوبست : ثبت عملیات فوق در دفتر روزنامه عمومی.

اموال
مالی
حائزه از

بستانکار	بدهکار	ن <small>و</small>	شرح	تاریخ	
				ماه	روز
۷/۰۰/۰۰۰	۷/۰۰۰/۰۰۰	۱۱ ۳۱	صندوق سرمایه ثبت بابت سرمایه گذاری	۲	۲
۵۰۰/۰۰۰	۵۰۰/۰۰۰	۱۱ ۴۱	صندوق درآمد ثبت بابت دریافت وجه از مشتریان	۲	۱۸
۶۰۰/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰	۱۵ ۱۱	* پیش پرداخت اجاره صندوق ثبت بابت پرداخت اجاره سالانه شرکت	۲	۳۰
۲۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۵۱ ۱۱	هزینه حقوق صندوق ثبت بابت پرداخت حقوق ماهیانه	۲	۳۰
۸/۴۰۰/۰۰۰	۸/۴۰۰/۰۰۰		جمع		

* چون مبلغ اجاره سالیانه پرداخت می شود بنابراین در پایان سال باید به هزینه منظور گردد. در واقع نوعی سپرده به حساب می آید و تحت عنوان حساب پیش پرداخت ، ثبت می شود و جزء داراییهاست.

مرحله دوم – انتقال اقلام ثبت شده از دفتر روزنامه عمومی به دفتر کل

شماره حساب : ۱۱

حساب صندوق

تشخیص	مانده	بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ	
						ماه	روز
بد	۷/۰۰۰/۰۰۰		۷/۰۰۰/۰۰۰		سرمایه گذاری نقدی	۲	۲
بد	۷/۵۰۰/۰۰۰		۵۰۰/۰۰۰		دریافت وجه از مشتریان	۲	۱۸
بد	۶/۹۰۰/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰			پرداخت اجاره سالانه	۲	۳۰
بد	۶/۷۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰			پرداخت حقوق ماهیانه	۲	۳۰

اصول حسابداری

حساب سرمایه

شماره حساب : ۳۱

اصول حسابداری

تشخیص	مانده	بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ	
						ماه	روز
بس	۷/۰۰/۰۰۰	۷/۰۰/۰۰۰			سرمایه گذاری نقدی	۲	۲

شماره حساب : ۱۵

حساب پیش پرداخت اجاره

تشخیص	مانده	بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ	
						ماه	روز
بد	۶۰۰/۰۰۰		۶۰۰/۰۰۰		پرداخت اجاره سالانه	۲	۳۰

حساب درآمد

شماره حساب : ۴۱

تشخیص	مانده	بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ	
						ماه	روز
بس	۵۰۰/۰۰۰	۵۰۰/۰۰۰			دریافت وجه از مشتریان	۲	۱۸

شماره حساب : ۵۱

حساب هزینه حقوق

تشخیص	مانده	بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ	
						ماه	روز
بد	۲۰۰/۰۰۰		۲۰۰/۰۰۰		پرداخت حقوق ماهیانه	۲	۳۰

دفتر معین

دفتری است کمکی و فرعی ، که جزئیات مربوط به هر حساب

دفتر کل (در صورتی که آن حساب ، دارای حسابهای متعدد و

جداگانه باشد.) در آن نگهداری می شود. در این صورت حساب

دفتر کل یک حساب کنترل خوانده می شود.

Www.iepnu.ir

انواع دفاتر معین

۱- دفتر معین بانک

۲- دفتر معین بدھکاران

۳- دفتر معین بستانکاران

۴- دفتر معین اموال

ویژگیهای دفاتر معین و نحوه نگهداری آنها

دفاتر معین از دفاتر قانونی نیستند و می توانند به صورت کارت‌های

آزاد باشند. معمولاً برای سهولت مراجعه به صفحات دفتر معین ،

حسابها در این دفاتر به ترتیب حروف الفباء نگهداری می شوند.

مثال (دفاتر معین)

قسمتی از فعالیتهای مالی ، مؤسسه خدماتی ایران در خرداد ماه به شرح زیر می باشد :

- ❖ ۱ خرداد - ارائه خدمات به فروشگاه رفاه به مبلغ ۴۰۰/۰۰۰ ریال به طور نسیه.
- ❖ ۴ خرداد - دریافت قسمتی از بدھی از فروشگاه رفاه به مبلغ ۳۰۰/۰۰۰ ریال.
- ❖ ۷ خرداد - ارائه صورتحساب خدمات به مؤسسه سهند به مبلغ ۵۰/۰۰۰ ریال.

مطلوبست : انتقال اقلام ثبت شده به دفاتر معین

مؤسسه سهند

	۵۰/۰۰۰ (۷)
	مانده ۵۰/۰۰۰

فروشگاه رفاه

۳۰۰/۰۰۰ (۴)	۴۰۰/۰۰۰ (۱)
	مانده ۱۰۰/۰۰۰

فهرستی از مانده حسابهاست که در فواصل زمانی مختلف تهیه می‌شود.

Www.iepnu.ir

انواع تراز آزمایشی

تراز آزمایشی دو ستونی

تراز آزمایشی چهار ستونی

قسمت های تراز آزمایشی

عنوان تراز آزمایشی

ستون نام حساب

ستون شماره حساب

مانده بدهکار

مانده بستانکار

اصحول حسابداری

مثال (تراز آزمایشی دو ساله)

مانده حسابهای مؤسسه خدماتی پیام در پایان سال به شرح زیر می باشد :

٦/٠٠٠/٠٠٠ ریال	صندوق
٤٠٠/٠٠٠ ریال	حسابهای پرداختنی
٢٠٠/٠٠٠ ریال	ملزومات اداری
٥/٠٠٠/٠٠٠ ریال	سرمایه
٦٠٠/٠٠٠ ریال	پیش پرداخت اجاره
١٠٠/٠٠٠ ریال	برداشت
٢٠٠/٠٠٠ ریال	اثانه
١/٧٠٠/٠٠٠ ریال	درآمد

پاسخ

مؤسسه خدماتی پیام تراز آزمایشی

۱۳ / ۲۹ / ۱۲

مانده بستانکار	مانده بدھکار	شماره حساب	نام حساب
	۶/۰۰۰/۰۰۰	۱۱	صندوق
	۲۰۰/۰۰۰	۱۴	ملزومات اداری
	۶۰۰/۰۰۰	۱۵	پیش پرداخت اجاره
	۲۰۰/۰۰۰	۱۸	اثاثه
۴۰۰/۰۰۰		۲۲	حسابهای پرداختنی
۵/۰۰۰/۰۰۰		۳۱	سرمایه
	۱۰۰/۰۰۰	۳۲	برداشت
۱/۷۰۰/۰۰۰		۴۱	درآمد
۷/۱۰۰/۰۰۰	۷/۱۰۰/۰۰۰		جمع

نحوه تهیه تراز آزمایشی چهار ستونی

برای تهیه تراز آزمایشی چهار ستونی ابتدا باید مانده حسابهای پایان دوره را با توجه به فعالیتهای جدیدی که صورت گرفته مجدداً محاسبه نماییم. بنابراین طی دو مرحله تراز آزمایشی چهار ستونی تهیه می شود مرحله اول ثبت در حسابهای T و مانده گیری و مرحله دوم تهیه تراز آزمایشی می باشد.

مرحله اول - تراز آزمایشی چهار سطونی (تهیه حسابهای T)

مثال - مؤسسه خدماتی پیام در پایان سال فعالیتهای مالی زیر را انجام داده است :

- ۱ اسفند - پرداخت هزینه بیمه اتومبیل به مبلغ ۳۰۰۰/۰۰ ریال. (صدور چک)
- ۹ اسفند - پرداخت هزینه های متفرقه به مبلغ ۲۰۰۰/۰۰ ریال.
- ۲۸ اسفند - دریافت مبلغ ۱۵۰۰۰۰ ریال بابت درآمد.

در صورتیکه در ابتدای اسفند ماه ، مانده حسابهای مؤسسه به شرح زیر است:

بانک	۵۰۰/۰۰۰ ریال
صندوق	۱/۲۵۰۰/۰۰ ریال
سرمایه	۷۵۰/۰۰۰ ریال
اسناد پرداختنی	۱/۰۰۰۰/۰۰۰ ریال

پاسخ

صندوق شماره حساب : ۱۱	
(۱۲/۹) ۲۰/۰۰۰	مانده ۱/۲۵۰/۰۰۰
	۱۵۰/۰۰۰ (۱۲/۲۸)

بانک شماره حساب : ۱۲	
(۱۲/۱) ۳۰/۰۰۰	مانده ۵۰۰/۰۰۰
	۴۷۰/۰۰۰ مانده

درآمد شماره حساب : ۴۱	
(۱۲/۲۸) ۱۵۰/۰۰۰	

هزینه بیمه اتومبیل شماره حساب : ۵۳

۳۰/۰۰۰ (۱۲/۱)

هزینه های متفرقه شماره حساب : ۵۹

۲۰/۰۰۰ (۱۲/۹)

مؤسسه خدماتی پیام
تراز آزمایشی ۱۳/۲۹/۱۲ -

مانده بستانکار	مانده بدھکار	جمع بستانکار	جمع بدھکار	شماره حساب	نام حساب
	۱/۲۸۰/۰۰۰	۲۰/۰۰۰	۱/۴۰۰/۰۰۰	۱۱	صندوق
	۴۷۰/۰۰۰	۳۰/۰۰۰	۵۰۰/۰۰۰	۱۲	بانک
۱/۰۰۰/۰۰۰		۱/۰۰۰/۰۰۰		۲۲	اسناد پرداختنی
۷۵۰/۰۰۰		۷۵۰/۰۰۰		۳۱	سرمایه
۱۵۰/۰۰۰		۱۵۰/۰۰۰		۴۱	درآمد
	۳۰/۰۰۰		۳۰/۰۰۰	۵۳	هزینه بیمه اتومبیل
	۲۰/۰۰۰		۲۰/۰۰۰	۵۹	هزینه های متفرقه
۱/۹۰۰/۰۰۰	۱/۹۰۰/۰۰۰	۱/۹۵۰/۰۰۰	۱/۹۵۰/۰۰۰		جمع

اصول حسابداری ۱

کشف اشتباهات و تصحیح حسابها

تراز آزمایشی معمولاً به منظور کمک در کشف اشتباهات ناشی از عملیات حسابداری مورد استفاده قرار می‌گیرد. اشتباهات حسابداری را نیز می‌توان به دو دسته تقسیم نمود :

﴿ اشتباهاتی که موجب عدم توازن ستونهای تراز آزمایشی می‌شوند.

﴿ اشتباهاتی که در توازن ستونهای تراز آزمایشی اثری ندارند.

اشتباهاتی که موجب عدم توازن ستونهای تراز آزمایشی می‌شوند

- * اشتباه در نقل اعداد از دفتر روزنامه به دفتر کل.
- * ثبت مبلغی در بدهکار یک حساب به جای بستانکار و به عکس.
- * اشتباه در مانده گیری حسابها.
- * اشتباه در نقل مبلغ مانده حسابها به تراز آزمایشی.
- * اشتباه در جمع ستون بدهکار و بستانکار تراز آزمایشی.
- * انتقال مانده بدهکار یک حساب به ستون بستانکار تراز آزمایشی و به عکس.

شیوه های پیدا کردن سریع اشتباهات

▶ در صورتیکه جمع ستونهای بدھکار و بستانکار تراز آزمایشی توازن نداشته باشد - تفاوت بین این دو مبلغ را بدست می آوریم زیرا ممکن است در یافتن علت اختلاف کمک نماید و مبلغی از قلم افتاده باشد.

▶ در صورتیکه تفاوت بین جمع ستونهای بدھکار و بستانکار تراز آزمایشی بر دو قابل قسمت باشد - نشاندهنده آن است که یک مانده بدھکار در ستون بستانکار و یا بر عکس ثبت گردیده است.

▶ در صورتیکه تفاوت بین جمع ستونهای بدھکار و بستانکار تراز آزمایشی بر نه قابل قسمت باشد - نشاندهنده آن است که امکان دارد دو نوع اشتباه رخداده باشد.

اشتباهاتی که در توازن ستونهای تراز آزمایشی اثر ندارند

- کلیه مبالغی که در بدھکار حسابها ثبت گردیده ، برابر با مبالغی است که در بستانکار حسابها ثبت شده است.
- مانده بدھکار یا بستانکار حسابها به درستی محاسبه و به تراز آزمایشی نقل شده است.
- جمع ستونهای بدھکار و بستانکار تراز آزمایشی صحیح است.

مهمترین اشتباهاتی که در توازن تراز آزمایشی اثری نداشته اما دال بر صحت آن نیز نمی باشد

- ← از قلم افتادن ثبت یک یا چند معامله در دفتر روزنامه.
- ← از قلم افتادن نقل چند آرتیکل ثبت شده در دفتر روزنامه به دفتر کل.
- ← ثبت یک معامله در دفاتر به مبلغی کمتر یا بیشتر از مبلغ واقعی آن.
- ← بدھکار یا بستانکار کردن یک حساب به جای حسابی دیگر.
- ← اشتباه یکسان در تعیین مانده بدھکار یک حساب و مانده بستانکار حسابی دیگر.
- ← ثبت بیش از واقع مبلغ یک معامله و ثبت کمتر از واقع مبلغ معامله دیگر در یک حساب به طوری که مبلغ اشتباه در هر دو مورد یکسان باشد.

تصحیح اشتباهات و ثبت آنها

تصحیح اشتباهات با توجه به نوع اشتباه و تاریخ کشف آن به سه دسته تقسیم می شود :

۱. تصحیح اشتباهاتی که در دوره مالی جاری انجام می شوند و نیازی به ثبت آرتیکل جدید جهت اصلاح ندارند.
۲. تصحیح اشتباهاتی که در دوره مالی جاری انجام می شوند و نیاز به ثبت آرتیکل جدید جهت اصلاح دارند.
۳. اشتباهاتی که در دوره مالی بعد کشف می شوند. (خارج از مبحث کتاب می باشد.)

تصحیح اشتباهاتی که در دورهٔ مالی جاری کشف می‌شوند و نیازی به ثبت آرتیکل جدید، جهت اصلاح ندارند

▫ اشتباه در نام حساب ، یا مبلغ آن در آرتیکل ثبت شده در دفتر روزنامه ، کافیست برای اصلاح روی نام یا مبلغ را خط کشیده عنوان یا مبلغ صحیح نوشته شود.

▫ اشتباه در نقل مبلغ از دفتر روزنامه به دفتر کل که برای تصحیح آن ، روی مبلغ اشتباه در دفتر کل خط کشیده و مبلغ صحیح در بالای آن نوشته می‌شود.

Www.iepnu.ir

مثال (بند الف)

فرض می کنیم که در ثبت مربوط به خرید اثاثه به طور نقد به مبلغ ۱۸۷۰۰ ریال در دفتر روزنامه حسابدار اشتباه ۱۷۸۰۰ ریال را ثبت کرده باشد
اصلاح حساب به فرم زیر صورت می گیرد :

اثاثه

۱۸۷۰۰

صندوق

ثبت بابت خرید نقدی اثاثه

~~۱۷۸۰۰~~

۱۸۷۰۰

مثال (بند ب)

چنانچه حسابدار ثبت را در دفتر روزنامه به درستی انجام داده باشد اما در نقل به دفتر کل اشتباه کرده باشد ثبت اصلاحی زیر را داریم :

تشخیص	مانده	بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ	
						ماه	روز
بد	~~۱۷۸۰۰~~ ۱۸۷۰۰		~~۱۷۸۰۰~~ ۱۸۷۰۰		خرید اثاثه به طور نقد	۲	۴

تصحیح اشتباهاتی که در دورهٔ مالی جاری انجام می‌شوند و نیاز به ثبت

آرتیکل جدید جهت اصلاح دارند

- * حسابدار اشتباهًاً جابجایی در نام حساب داشته باشد.
- * حسابدار اشتباهًاً نام حساب دیگری را ثبت نماید.
- * حسابدار اشتباهًاً مبلغی غیر از مبلغ واقعی را ثبت نماید.

۱۵۸- مثال (بند الف) :

فرض می کنیم در تاریخ ۱۳/۱/۲ - آموزشگاه احسان یک کامپیوتر به ارزشی معادل ۴۰۰/۰۰۰ ریال به طور نقد خریده باشد :

ثبت غلط :

صندوق

اثاثه

بابت خرید کامپیوتر بطور نقد

ثبت اصلاحی

اصول حسابداری

اثانه

صندوق

بابت اصلاح ثبت خرید در ۱ / ۲

۸۰۰/۰۰۰

۸۰۰/۰۰۰

مثال (بند ب)

فرض می کنیم در تاریخ ۱۳/۱/۲ - آموزشگاه احسان یک کامپیوتر به ارزشی معادل ۴۰۰/۰۰۰ ریال به طور نقد خریده باشد :

ثبت غلط :

۴۰۰/۰۰۰

ملزومات

صندوق

بابت خرید کامپیوتر بطور نقد

۴۰۰/۰۰۰

ثبت اصلاحی

اصول حسابداری

اثاثه

ملزومات

بابت اصلاح ثبت خرید در ۱ / ۲

۴۰۰/۰۰۰

۴۰۰/۰۰۰

مثال (بند ج)

فرض می کنیم در تاریخ ۱۳/۱/۲ - آموزشگاه احسان یک کامپیوتر به
ارزشی معادل ۴۰۰/۰۰۰ ریال به طور نقد خریده باشد :

ثیت غلط :

اٹاٹہ

صندوق

بابت خرید کامپیوتر بطور نقد

۴۵۰ / ...

۴۵۰ / ۱۰۰

ثبت اصلاحی

اصول حسابداری

صندوق

اثاثه

بابت اصلاح ثبت خرید در ۱ / ۲

۵۰/۰۰۰

۵۰/۰۰۰

فصل چهارم

حسابداری کالا

Www.iepnu.ir

182

اصول حسابداری ۱

تقسیم بندی واحدهای اقتصادی انتفاعی

- ✖ واحدهای اقتصادی انتفاعی تجاری
- ✖ واحدهای اقتصادی انتفاعی غیر تجاری

واحدهای انتفاعی تجاری

به فعالیتهايی از قبيل تولید ، خريد ، فروش کالا و غيره می پردازند.

اقسام حسابداری خرید و فروش کالا در مؤسسات تجاری

- روش نگهداری حساب کالا
- روش نگهداری حسابهای خرید کالا و فروش کالا به طور جدایگانه

روش نگهداری حساب کالا

در این روش حسابی تحت عنوان حساب کالا افتتاح می شود و کلیه عملیات خریدهای کالا در ستون بدهکار و کلیه عملیات فروشهای کالا در ستون بستانکار آن ثبت می شود. نگهداری چنین حسابی نمی تواند مطلوب باشد. زیرا هر گاه بخواهیم سود یا زیان ناویزه حاصل از خرید و فروش را محاسبه نماییم مانده حساب مزبور نشانده‌ند سود و زیان نخواهد بود. به بیان دیگر وقتی خرید کالایی صورت می گیرد معادل قیمت خرید حساب کالا را بدهکار و موقع فروش کالا ، معادل مبلغ فروش حساب کالا را بستانکار می نماییم.

مثال

شرکت تجاری امید در ۲۰ تیر ماه مبلغ ۲۰۰/۲۰۰ ریال کالا به طور نقد خریداری می نماید. آرتیکل مربوطه در دفتر روزنامه عمومی می باشد به شرح زیر ثبت شود

۲۰۰/۰۰۰	۲۰ تیر	حساب کالا
۲۰۰/۰۰۰	صندوق	
		بایت خرید کالا به طور نقد

مثال

شرکت تجاری امید در ۲۰ تیر ماه مبلغ ۳۰۰/۲۰۰ ریال کالا به طور نقد خریداری می نماید. چنانچه قسمتی از همین کالا را در ۳۰ تیر ماه به مبلغ ۳۰۰/۳۰۰ ریال به طور نقد بفروشند. آرتیکل مربوطه در دفتر روزنامه عمومی می باشد به شرح زیر ثبت شود :

۳۰ تیر صندوق

حساب کالا

بابت فروش قسمتی از کالا

۳۰۰/۰۰۰

۳۰۰/۰۰۰

نقایص روش نگهداری حساب کالا برای ثبت خرید و فروش

مانده حساب کالا به دلیل ثبت خریدها و فروشها بعضاً بدھکار و بستانکار می گردند بنابراین به دلیل نگهداری حساب جداگانه برای موجودی کالا در چنین روشی مانده حساب کالا به تهایی نمی تواند نمایانگر سود یا زیان ناویزه حاصل از عملیات خرید و فروش باشد.

به دلیل آنکه احتمال دارد در طی دوره ، برگشت از خرید و فروش صورت گیرد که لزوماً می بایست برگشت از خرید را در بستانکار حساب کالا و برگشت از فروش را در بدھکار حساب کالا ثبت نمود ، لذا با حسابهای خرید کالا و فروش کالا مخلوط می گردند و تعیین خرید و فروش خالص در چنین روшی مقدور نخواهد بود.

روش نگهداری حسابهای خرید کالا و فروش کالا به طور جداگانه

برای ثبت معاملات مربوط به خرید و فروش کالا در این روش حسابهای جداگانه ای برای خرید و فروش و حسابهای وابسته به آن نگهداری می شود.

حسابداری خرید کالا

مؤسساتی که به خرید و فروش کالا اشتغال دارند ، کالاهایی را که به منظور فروش خریداری می کنند ، در حساب خرید ثبت می نمایند. افزایش در این حساب بدهکار و کاهش در آن بستانکار است به عبارتی صرف کردن وجه نقد به حساب می آید و مانند هزینه عمل می کند. در نتیجه مانده عادی حساب خرید مانده بدهکار می باشد.

حساب خرید

-	« کاهش »	+	« افزایش »
بستانکار		بدهکار	

نحوہ ثبت خرید نقدی کالا

زمانیکه خرید نقدی صورت گیرد حساب خرید بدھکار و حساب صندوق
(بانک) بستانکار می گردد.

خرید

صندوق

ثبت بابت خرید نقدی کالا

三

三

نحوه ثبت خرید نسیه کالا

زمانیکه خرید نسیه صورت گیرد حساب خرید بدهکار و حساب حسابهای پرداختنی بستانکار می گردد.

خرید

حسابهای پرداختنی

ثبت بابت خرید نسیه کالا

***

***

مثال (حسابداری خرید نقدی کالا)

فرض کنید که فروشگاه رفاه در تاریخ ۶ / ۲ معادل مبلغ ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال کالا از فروشگاه پیام به طور نقد خریداری نماید. ثبت آن در دفتر روزنامه فروشگاه رفاه به شرح زیر می باشد :

۳/۰۰۰/۰۰۰

خرید

۳/۰۰۰/۰۰۰

صندوق

ثبت بابت خرید نقدی کالا

مثال (حسابداری خرید نسیه کالا)

فرض کنید که فروشگاه رفاه در تاریخ ۶ / ۲ معادل مبلغ ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال کالا از فروشگاه پیام به طور نسیه خریداری نماید. ثبت آن در دفتر روزنامه فروشگاه رفاه به شرح زیر می باشد :

۳/۰۰۰/۰۰۰	خرید
۳/۰۰۰/۰۰۰	حسابهای پرداختنی
	ثبت بابت خرید نسیه کالا

تذکر

باید توجه داشت که با خرید یک دارایی (ملزومات ، اثاثه و ...)

حساب مربوط به همان دارایی بدهکار

میگردد و نه حساب خرید. زیرا این حساب فقط اختصاص به

خرید کالاهایی دارد که به منظور فروش خریداری شده اند.

مثال

آقای محمدی اقدام به خرید نقدی یک دستگاه ماشین آلات به مبلغ ۳/۵۰۰/۰۰۰ ریال نمود نحوه ثبت آن به شرح زیر است :

ماشین آلات

۳/۵۰۰/۰۰۰

صندوق

ثبت بابت خرید نقدی ماشین آلات

۳/۵۰۰/۰۰۰

دفاتر روزنامه ویژه حساب خرید

□ دفتر روزنامه اختصاصی خرید

□ دفتر روزنامه پرداختهای نقدی

اصول حسابداری ۱

دفتر روزنامه اختصاصی خرید

دفتر روزنامه اختصاصی خرید ، یک دفتر ثبت اولیه می باشد که به

منظور ثبت خریدهای نسیه طراحی گردیده است. در این دفتر فقط

خرید های نسیه ثبت می گردد.

فرم دفتر روزنامه اختصاصی خرید

مبلغ	عطف	حسابهایی که بستانکار می شوند	تاریخ	
			ماه	روز

اصول حسابداری ۱

دفتر روزنامه پرداختهای نقدی

این دفتر روزنامه برای ثبت پرداختهای نقدی می باشد که شامل

ستونهای حسابهای پرداختنی ، خرید نقدی ، حسابهای متفرقه

برای ثبت ارقام بدهکار و تخفیفات خرید و وجه نقد برای ثبت

ارقام بستانکار می باشد.

فرم دفتر روزنامه پرداختهای نقدی

اصول حسابداری ۱

تاریخ	شماره چکهای صادره	حسابهایی که بدهکار میشوند	لزمه	حسابهای متفرقه بدھکار	حسابهای پرداختنی بدھکار	خرید بدھکار	بستانکار	تخفیفات نقدی	وجوه بستانکار

هزینه های مستقیم خرید

هزینه های مستقیم خرید از قبیل : (حقوق و عوارض گمرکی ، هزینه حمل و نقل و غیره) می باشند و مانند هزینه افزایش آن در بدهکار نشان داده می شود و مانده عادی آن مانده بدهکار است.

هزینه های مستقیم خرید

کاهش -	+ افزایش
بستانکار	بدهکار

مثال (هزینه های مستقیم خرید)

فرض کنید فروشگاه رفاه ، جهت حمل کالای خریدای شده خود مبلغ ۵۰۰۰ ریال پرداخت کند این فعالیت مالی به صورت زیر ثبت می گردد :

۵۰/۰۰۰

هزینه های مستقیم خرید

صندوق

ثبت بابت پرداخت هزینه های مستقیم خرید

قیمت تمام شده کالای خریداری شده

برای بدست آوردن قیمت تمام شده کالای خریداری شده به طریق زیر عمل می نماییم :

***

◆ خرید در طی دوره

***

◆ اضافه می شود : هزینه حمل کالای خریداری شده

***

◆ قیمت تمام شده کالای خریداری شده

مثال

چنانچه شرکت خزر خرید طی دوره ای معادل ۰۰۰/۵۲۰ ریال داشته و هزینه حمل آن ۷/۰۰۰ ریال و هزینه گمرک و و عوارض آن ۱۲/۰۰۰ ریال باشد قیمت تمام شده کالای خریداری شده بصورت زیر محاسبه می شود :

$$\text{هزینه های مستقیم خرید} + \text{خرید} = \text{قیمت تمام شده کالای خریداری شده}$$

$$(۷/۰۰۰ + ۱۲/۰۰۰) + ۰۰۰/۵۲۰ = \text{قیمت تمام شده کالای خریداری شده}$$

$$۰۰۰/۵۳۹ = \text{قیمت تمام شده کالای خریداری شده}$$

حساب برگشت از خرید

حساب برگشت از خرید زمانی افتتاح می شود که کالایی به دلیل معیوب بودن برگشت داده شود یا اینکه کالای سفارش داده شده با کالای دریافت شده تفاوت داشته باشد. این حساب کاهنده حساب خرید بوده و ثبت مربوطه آن عکس خرید می باشد.

برگشت از خرید

افزایش +	کاهش -
بستانکار	بدهکار

نحوه ثبت برگشت از خرید به صورت نقدی

صندوق

برگشت از خرید

بابت برگشت قسمتی از کالای خریداری شده به

طور نقد

***

***

اصول حسابداری ۱

نحوه ثبت برگشت از خرید به صورت نسیه

حسابهای پرداختنی

***

برگشت از خرید

بابت برگشت قسمتی از کالای خریداری شده به

طور نسیه

اصول حسابداری ۱

مثال (برگشت از خرید به صورت نقد)

فرض کنید فروشگاه رفاه مبلغی معادل $500/000$ ریال کالا خریده باشد که مبلغ $50/000$ ریال از کالا به دلیل مطابقت نداشتن با سفارش برگشت داده شد و جه آن نقداً پرداخت میگردد. این فعالیت مالی به صورت زیر ثبت میگردد :

۵۰/۰۰۰	صندوق
۵۰/۰۰۰	برگشت از خرید
	بابت برگشت قسمتی از کالای خریداری شده به
	طور نقد

مثال (برگشت از خرید)

فرض کنید فروشگاه رفاه مبلغی معادل $500/000$ ریال کالا خریده باشد که مبلغ $50/000$ ریال از کالا به دلیل مطابقت نداشتن با سفارش برگشت داده شد و قرار شد وجه آن بعداً پرداخت گردد. این فعالیت مالی به صورت زیر ثبت می گردد :

$50/000$

حسابهای پرداختنی

$50/000$

برگشت از خرید

بابت برگشت قسمتی از کالای خریداری شده

حساب تخفیفات نقدی خرید

ممکن است خریدار به علت عیب و نقص بخشی از کالای خریداری شده ، تقاضای تخفیف در قیمت را داشته باشد ، در این صورت حساب تخفیفات نقدی خرید مانند برگشت از خرید عمل کرده و مانده عادی آن بستانکار است. به عبارتی برگشت از خرید و تخفیفات نقدی خرید هر دو کاهنده حساب خرید می باشند.

تخفیفات نقدی خرید

افزایش +	کاهش -
بستانکار	بدهکار

مثال (تخفیفات نقدی خرید)

فرض کنید شرکت آلفا کالایی را به طور نسیه به مبلغ ۱۲/۰۰۰ ریال خریداری کرده است که مبلغی معادل ۱/۰۰۰ ریال تخفیف نقدی خرید داشته است. فعالیت مالی مزبور به صورت زیر ثبت می گردد :

۱۲/۰۰۰	حسابهای پرداختنی
۱/۰۰۰	صندوق
۱/۰۰۰	تخفیفات نقدی خرید
	بابت تخفیفات نقدی خرید

خرید خالص

خرید خالص :

خرید در طی دوره

اضافه می شود : هزینه حمل کالای خریداری شده

قیمت تمام شده کالای خریداری شده

کسر می شود :

برگشت از خرید

تخفیفات نقدی خرید

خرید خالص

*****

**

*****

(**)

(**)

(**)

*****

مثال (خرید خالص)

فرض کنید بهای تمام شده کالای خریداری شده شرکت آفا ۶۰۰۰ ریال باشد و برگشت از خرید و تخفیفات معادل ۷۰۰ ریال و تخفیفات نقدی خرید معادل ۲۰۰۰ ریال باشد. محاسبه خرید خالص به شرح زیر است :

$$\text{قیمت تمام شده کالای خریداری شده} = \text{خرید خالص} - (\text{تخفیفات نقدی خرید} + \text{برگشت از خرید و تخفیفات}) \\ ۶۰۰۰ = \text{خرید خالص} - (۲۰۰۰ / ۷ + ۷۰۰)$$

$$۵۱۰۰ = \text{خرید خالص}$$

حسابداری فروش کالا

درآمد در مؤسستی که به خرید و فروش کالا اشتغال دارند ، از طریق فروش کالای خریداری شده حاصل می گردد. بنابراین حساب فروش همانند درآمد عمل کرده ، افزایش آن بستانکار و کاهش آن بدھکار می شود. مانده عادی حساب فروش مانده بستانکار است.

فروش	
+ افزایش	- کاهش
بستانکار	بدھکار

فروش کالا به صورت نقد

زمانیکه فروش نقد کالا صورت می گیرد حساب فروش بستانکار و حساب صندوق (بانک) بدھکار می شود.

صندوق

فروش

ثبت بابت فروش نقدی کالا

***

***

فروش کالا به صورت نسیه

زمانیکه فروش نسیه کالا صورت می گیرد حساب فروش بستانکار و حساب ، حسابهای دریافتني بدھکار می شود.

حسابهای دریافتني

فروش

ثبت بابت فروش نسیه کالا

***

***

مثال (فروش نقد کالا)

فرض کنید فروشگاه رفاه موجودی کالای خود را معادل مبلغ ۸۰/۰۰۰ ریال به طور نقد به فروشن رسانده است. فعالیت مالی مزبور به صورت زیر ثبت می گردد :

۸۰/۰۰۰	صندوق
۸۰/۰۰۰	فروش
	ثبت بابت فروش نقدی کالا

مثال (فروش نسیه کالا)

فرض کنید فروشگاه رفاه موجودی کالای خود را معادل مبلغ ۸۰/۰۰۰ ریال به طور نسیه به فروش رسانده است. فعالیت مالی مزبور به صورت زیر ثبت می گردد :

۸۰/۰۰۰	حسابهای دریافتی
۸۰/۰۰۰	فروش
	ثبت بابت فروش نسیه کالا

حسابهایی که در حسابداری فروش کالا مورد استفاده قرار می‌گیرند

- ★ حساب فروش کالا
- ★ حساب برگشت از فروش
- ★ حساب تخفیفات نقدی فروش
- ★ فروش خالص

حساب برگشت از فروش

در صورت برگشت کالای فروخته شده به جای بدهکار کردن حساب فروش، حساب برگشت از فروش بدهکار می‌شود. این حساب بر عکس حساب فروش عمل کرده و کاهنده فروش می‌باشد و مانده عادی آن مانده بدهکار است.

حساب برگشت از فروش	
- کاهش	+ افزایش
بستانکار	بدهکار

نحوه ثبت برگشت از فروش به صورت نقد

اصول حسابداری ۱

برگشت از فروش

صندوق

برگشت از فورش به صورت نقد

***

***

نحوه ثبت برگشت از فروش به صورت نسیه

اصول حسابداری ۱

برگشت از فروش

حسابهای دریافتی

برگشت از فورش به صورت نسیه

***

***

مثال (برگشت از فروش نقدی)

فرض کنید در مؤسسه انوری قسمتی از کالای فروخته شده را به مبلغ ۲۰۰/۰۰۰ ریال نقداً برگشت داده شده است. فعالیت مالی مزبور به صورت زیر ثبت می‌گردد:

۲۰۰/۰۰۰	برگشت از فروش
۲۰۰/۰۰۰	صندوق
	برگشت از فورش به صورت نقد

مثال (برگشت از فروش نسیه)

فرض کنید در مؤسسه انوری قسمتی از کالای فروخته شده را به مبلغ ۲۰۰/۰۰۰ ریال برگشت داده شده است که وجه آن بعداً پرداخت می‌گردد.
فعالیت مالی مزبور به صورت زیر ثبت می‌گردد :

برگشت از فروش ۲۰۰/۰۰۰

حسابهای دریافتی ۲۰۰/۰۰۰

برگشت از فورش به صورت نسیه

حساب تخفیفات نقدی فروش

این تخفیف که توسط فروشنده به خریدار داده می‌شود در دفاتر فروشنده تحت عنوان تخفیفات نقدی فروش ثبت می‌گردد. این حساب مانند برگشت از فروش مانده عادی آن بدھکار می‌باشد.

تخفیفات نقدی فروش

-	کاهش	+	افزایش
	بستانکار		بدھکار

مثال (تخفیفات نقدی فروش)

فرض کنید شرکت آلفا کالایی را به طور نسیه به مبلغ ۱۲/۰۰۰ ریال فروخته است که مبلغی معادل ۱/۰۰۰ ریال تخفیف نقدی فروش داشته است. فعالیت مالی مزبور به صورت زیر ثبت می گردد :

۱/۰۰۰	تخفیفات نقدی فروش
۱۱/۰۰۰	صندوق
۱۲/۰۰۰	حسابهای دریافتی
	بابت تخفیفات نقدی فروش

فروش خالص

=

فروش در طی دوره مالی

—

(تخفیفات نقدی فروش + برگشت از فروش و تخفیفات)

مثال (فروش خالص)

فرض کنید شرکت خزر مبلغی معادل $۲/۰۰۰/۰۰۰$ ریال فروش در طی دوره مالی داشته باشد و برگشت از فروش و تخفیفات معادل $۴۰/۰۰۰$ ریال و تخفیفات نقدی فروش معادل $۲۰/۰۰۰$ ریال باشد. فروش خالص عبارتند از :

$$(۲/۰۰۰/۰۰۰ + ۰۰۰/۴۰) = \text{فروش خالص}$$

$$۱/۹۴۰/۰۰۰ = \text{فروش خالص}$$

فرم گزارشی تهیه فروش خالص

****

فروش ناخالص

کسر می شود :

**

برگشت از فروش و تخفیفات

**

تخفیفات نقدی فروش

(**)

***

فروش خالص

دفتر روزنامه اختصاصی فروش

یک دفتر ثبت اولیه است که به منظور ثبت فروشهای نسیمه طراحی
گردیده است.

فرم دفتر روزنامه اختصاصی فروش

اصول حسابداری ۱

مبلغ	عطف	شماره فاکتور فروش	حسابهایی که بدهکار می شوند	تاریخ		

دفتر روزنامه دریافت‌های نقدی

این دفتر روزنامه برای ثبت دریافت‌های نقدی یک مؤسسه مورد

استفاده قرار می‌گیرد.

اصول حسابداری ا

فرم دفتر روزنامه دریافت‌های نقدی

تاریخ	حسابهایی که بستانکار می‌شوند	شرح	لیست	حسابهای متفرقه	حسابهایی دریافت‌شده	فروش	بستانکار	دریافت‌نی	تحفیفات نقدی	وجهه نقد
										بدهکار
										فروش بدهکار

اصول حسابداری ۱

هزینه حمل کالای فروش رفته

در برخی موارد مؤسسه باید پرداخت هزینه حمل کالا تا مؤسسه خریدار را تقبل نماید. این هزینه با هزینه حمل کالای خریداری شده فرق دارد. زیرا هزینه حمل کالای خریداری شده در محاسبه قیمت تمام شده کالای خریداری شده تأثیر دارد در حالیکه هزینه حمل کالای فروش رفته جزء هزینه های فروش بوده و در صورت سود و زیان و برای محاسبه سود ویژه عملیاتی برآورد می گردد

هزینه حمل کالای فروش رفته

-	کاهش	+	افزایش
	بستانکار		بدهکار

مثال (هزینه حمل کالای فروش رفته)

فرض کنید در شرکت نوید قیمت تمام شده کالای فروش رفته ۹۰۰۰/۰۰۰ ریال و هزینه حمل کالای فروش رفته آن معادل ۲۰۰۰۰ ریال باشد. سود ویژه شرکت از فروش کالايش به شرح زیر است :

هزینه حمل کالای فروش رفته – قیمت تمام شده کالای فروش رفته = سود ویژه شرکت

$$۹۰۰۰/۰۰۰ - ۲۰۰۰۰ = \text{سود ویژه شرکت}$$

انواع تخفیفات در مؤسسات تجاری

مهمترین نوع تخفیفات در مؤسسات تجاری عبارتست از :

- تخفیفات تجاری
- تخفیفات بر اساس توافق طرفین
- تخفیفات به دلیل عیب و نقص کالا
- تخفیفات نقدی خرید یا فروش

تحفیفات تجاری

معمولاً، مؤسسات تجاری برای بالا بردن میزان فروش، در زمانهای مختلف تخفیفاتی برای مشتریان خود در نظر می‌گیرند. به عبارتی این تخفیفات در فروشهاي بالا برای مشتریان صورت می‌گيرد و متفاوت می باشد. تخفیفات تجاری در دفاتر ثبت نمی‌گردند زیرا فعالیتهای مالی به قیمت تمام شده در دفاتر ثبت می‌شوند و نه به قیمت روز در بازار.

تخفيفات بر اساس توافق طرفين

گاهی خریدار و فروشنده بر سر قيمتی با يكديگر توافق می کنند.

اين نوع تخفيفات نيز به همان دليلي که در مورد تخفيفات تجاري

گفته شد ، در دفاتر ثبت نمي گردند.

تخفیفات به دلیل عیب و نقص کالا

گاهی خریدار پس از دریافت کالای خریداری شده متوجه عیب و

نقصی در آن می شود و یا در می یابد که با نمونه سفارش داده

شده مطابت ندارد. در این صورت کالا برگشت داده می شود ، در

نتیجه تخفیفی نیز در حساب برگشت از خرید ثبت می گردد. به

همین دلیل این حساب را برگشت از خرید و تخفیفات گویند.

مثال (برگشت از خرید و تخفیفات)

مؤسسه مرند قسمتی از کالایی را که طی سفارشی از فروشگاه پیام خریداری نمود بدلیل عدم مطابقت برگشت داده و در عوض تخفیفی معادل ۲۰۰/۰۰۰ ریال نقداً دریافت می دارد. ثبت این فعالیت مالی به شرح زیر است :

۲۰۰/۰۰۰

صندوق

۲۰۰/۰۰۰

برگشت از خرید و تخفیفات

بابت دریافت تخفیف از فروشگاه پیام

تخفيفات نقدی خريد و فروش

گاهی اوقات مؤسسات تجاری برای پرداخت زودتر از موعد و پیشگیری از عدم پرداخت به موقع از تخفيفات نقدی استفاده می کنند. اين تخفيفات در دفاتر خريدار در بستانکار حسابی به نام تخفيفات نقدی خريد و در دفاتر فروشنده در بدھکار حسابی به نام تخفيفات نقدی فروش به ثبت می رسد. مانده عادي حساب برگشت از خريد بستانکار و مانده عادي حساب برگشت از فروش بدھکار است.

شرط فروش

در فروش نسیه ، فروشنده‌گان کالا مدتی را برای دریافت طلب

ناشی از فروشکالا به طور نسیه برای مشتریان خود تعیین می

نمایند ، که به آن شرط فروش گفته می شود.

مثال شرط فروش نسیه

نسیه ۳۰ روزه ، ۲٪ تخفیف به شرط پرداخت تا روز دهم : (ن /

(۱۰ / ٪ ۲ ، ۳۰

نحوه ثبت تخفیف شرطی در دفتر روزنامه عمومی فروشنده

مثال : فرض کنید ، تجارتخانه سهند در تاریخ دوم تیر کالایی را با شرط فروش (ن / ۶۰ ، ۲٪ / ۱۰) به قیمت ۳/۰۰۰/۰۰۰ به تجارتخانه نوید بفروشد.

بستانکار	بدهکار	شرح	تاریخ	
			ماه	روز
۳/۰۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰	حسابهای دریافتی فروش ثبت بابت فروش کالا با شرط (ن / ۶۰ ، ۲٪ / ۱۰)	تیر	۲

نحوه ثبت تخفیف شرطی در دفتر روزنامه عمومی خریدار

طبق مثال فوق نحوه ثبت در دفتر روزنامه خریدار به شرح زیر است :

بستانکار	بدهکار	شرح	تاریخ	
			ماه	روز
۳/۰۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰	حسابهای پرداختنی ثبت بابت خرید کالا با شرط (ن / ۱۰۲،۶۰)	خرید	تیر ۲

در مثال فوق چنانچه تجارتخانه نوید در تاریخ ۱۲ تیر ماه بدھی خود را به تجارتخانه سهند بپردازد آنگاه ثبت زیر را داریم :

بستانکار	بدھکار	شرح	تاریخ	
			ماه	روز
۳/۰۰۰/۰۰۰	۲/۹۴۰/۰۰۰ ۶۰/۰۰۰	صندوق تحفیفات نقدی فروش حسابهای دریافتی ثبت بابت دریافت وجه طبق شرط تخفیف	تیر	۱۲

ارزیابی موجودی کالا در پایان دوره

به طور کلی دو روش برای محاسبه موجودی کالا مورد استفاده قرار می گیرد :

روش محاسبه دائمی موجودی کالا

روش محاسبه ادواری موجودی کالا

روش محاسبهٔ دائمی موجودی کالا

در این روش حسابی به نام موجودی کالا در دفاتر افتتاح می‌گردد و کلیهٔ خریدهای کالا در بدهکار این حساب به ثبت می‌رسند. همچنین در این روش حسابهایی مانند برگشت از خرید و تخفیفات نقدی خرید نیز نگهداری نمی‌شوند بلکه هزینه‌های مستقیم خرید در بدهکار حساب موجودی کالا و برگشت از خرید و تخفیفات و تخفیفات نقدی در بستانکار حساب موجودی کالا ثبت می‌شوند. در هر لحظه تعداد و ارزش موجودی کالا مشخص بوده، نیازی به ارزیابی نمی‌باشد. این روش برای مؤسساتی که تعداد کالای مورد معامله آنها کم ولی دارای ارزش زیاد می‌باشند مناسب است. اما در مؤسساتی که حجم خرید و فروش بسیار زیاد دارند مانند سوپر مارکت قابل استفاده نیست.

فرم T روش دائمی موجودی کالا

حساب موجودی کالا

برگشت از خرید و تخفیفات و تخفیفات

نقدی خرید

خرید ، هزینه های مستقیم خرید

روش محاسبه ادواری موجودی کالا

در این روش کلیه خریدهای کالا ، در حسابی به نام خرید ثبت

می شود. همچنین حسابهای جداگانه ای برای هزینه های مستقیم

خرید ، برگشت از خرید و تخفیفات و تخفیفات نقدی خرید

نگهداری می شود. (عکس روش دائمی)

عمده ترین روش‌های قیمت گذاری موجودی کالا (روش ادواری)

(FIRST IN – FIRST OUT)

◆ روش اولین صادره از اولین واردہ

FIFO

(LAST IN – FIRST OUT)

◆ روش اولین صادره از آخرین واردہ

LIFO

◆ روش میانگین با اعمال ضریب (میانگین موزون)

◆ روش اقل قیمت تمام شده یا قیمت روز یا بازار

اصحاح حسابداری

روش اولین صادره از اولین وارده (FIRST IN – FIRST OUT) FIFO

مفهوم این روش این است که کالاهایی که اول وارد انبار شده اول از

انبار خارج گردد و در نتیجه کالاهایی که در پایان دوره در انبار

باقی می ماند همان کالاهایی هستند که آخر وارد انبار شده و با

قیمت جدید نیز خریداری شده است

مثال (FIFO روش

موجودی یکی از اقلام انبار مؤسسه ارمغان در پایان دوره ۵۰۰ عدد می باشد
اطلاعات دیگر در مورد این کالا به شرح زیر است :

<u>مبلغ</u>	<u>نرخ</u>	<u>تعداد</u>	
۴/۰۰۰ ریال	۲۰ ریال	۳۰۰ عدد	موجودی اول دوره
۵/۰۰۰ ریال	۲۵ ریال	۲۰۰ عدد	خرید اول
<u>۱۶/۰۰۰ ریال</u>	<u>۴ ریال</u>	<u>۴۰۰ عدد</u>	خرید دوم
۲۷/۰۰۰ ریال		۹۰۰ عدد	جمع

اگر بخواهیم قیمت ۵۰۰ عدد موجودی پایان دوره را طبق روش فایفو اولین صادره از اولین واردہ تعیین کنیم بر اساس این فرضیه قیمت موجودی باقیمانده به شرح زیر محاسبه می شود :

$$400 * 4 = 00 / 16$$

$$100 * 25 = 500 / 2$$

$$\text{ارزش موجودی پایان دوره} = 500 / 18 + 500 / 2 = 500 / 18 + 000 / 16$$

$$\text{ارزش کالای مصرف شده} = 500 / 18 - 500 / 27 = 500 / 8$$

روش اولین صادره از آخرین واردہ (LAST IN – FIRST OUT) LIFO

مفهوم این روش این است که کالاهایی که اول وارد انبار شده اول

از انبار خارج گردد و در نتیجه کالاهایی که در پایان دوره در انبار

باقی می ماند همان کالاهایی هستند که آخر وارد انبار شده و با

قیمت جدید نیز خریداری شده است.

مثال (روش LIFO)

موجودی یکی از اقلام انبار مؤسسه ارمغان در پایان دوره ۵۰۰ عدد می باشد
اطلاعات دیگر در مورد این کالا به شرح زیر است :

<u>مبلغ</u>	<u>نرخ</u>	<u>تعداد</u>	
۶/۰۰۰ ریال	۲۰ ریال	۳۰۰ عدد	موجودی اول دوره
۵/۰۰۰ ریال	۲۵ ریال	۲۰۰ عدد	خرید اول
۱۶/۰۰۰ ریال	۴ ریال	۴۰۰ عدد	خرید دوم
۲۷/۰۰۰ ریال		۹۰۰ عدد	جمع

اگر بخواهیم قیمت ۵۰۰ عدد موجودی پایان دوره را طبق روش لایفو اولین صادره از آخرین واردہ واردہ تعیین کنیم بر اساس این فرضیه قیمت موجودی باقیمانده پایان دوره و ارزش کالای مصرف شده به شرح زیر محاسبه می شود :

$$\blacktriangleright ۳۰۰ * ۲۰ = ۰۰۰/۶$$

$$\blacktriangleright ۲۰۰ * ۲۵ = ۰۰۰/۵$$

$$\blacktriangleright \text{ارزش کالای پایان دوره} = ۰۰۰/۶ + ۰۰۰/۵ = ۰۰۰/۱۱$$

$$\blacktriangleright \text{ارزش کالای مصرف شده} = ۰۰۰/۱۱ - ۰۰۰/۲۷$$

روش میانگین موزون

در این روش میانگین قیمت هر واحد ، از تقسیم قیمت تمام شده کالای آماده

برای فروش به تعداد کالاهای آماده برای فروش محاسبه می گردد. حاصل

این تقسیم بهای میانگین موزون هر واحد کالا را مشخص می نماید که برای

محاسبه ارزش موجودی پایان دوره و قیمت تمام شده کالای فروش رفته

مورد استفاده قرار می گیرد.

روش اقل بھای تمام شده یا قیمت بازار

در این روش حسابدار از دو قیمت تمام شده کالا و قیمت بازار هر

کدام که کمتر بود مبنای قیمت گذاری قرار می دهد.

قیمت تمام شده کالای فروش رفته

برای به دست آوردن قیمت تمام شده کالای فروش رفته بایستی بعد از ارزشیابی موجودی پایان دوره طبق روش‌های ارزشیابی از قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش کسر گردد :

****

④ قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش

(**)

④ کسر می شود : موجودی کالای پایان دوره

**

④ قیمت تمام شده کالای فروش رفته

چگونگی افتتاح حساب موجودی کالا و اصلاح این حساب (در سیستم ادواری)

هر گاه یک مؤسسه تجاری آغاز به کار نماید ، در پایان اولین دوره مالی ، حسابی به نام موجودی کالا در دفاتر افتتاح می کند ، که ارزش موجودی کالا پس از ارزیابی از یک طرف در بدھکار آن و از طرف دیگر در بستانکار حساب خلاصه سود و زیان به ثبت می رسد. نتیجه این حساب به عنوان سود و زیان ویژه دوره مالی به حساب سرمایه انتقال می یابد.

نحوه بستن حساب موجودی کالا و افتتاح آن در سال جدید

ابتدا فعالیت موجودی کالای ارزیابی شده را در دفتر روزنامه

شرکت ثبت کرده ، در مرحله دوم حساب موجودی کالای ابتدای

دوره به خلاصه حساب سود و زیان بسته می شود و در مرحله

سوم ثبت حساب موجودی کالای پایان دوره ارزیابی شده با

خلاصه حساب سود و زیان متقابل می شود.

مثال (انتقال موجودی کالا به خلاصه حساب سود و زیان)

مرحله اول -

فرض کنید در پایان سال - - ۱۳ فروشگاه امید موجودی کالا به میزان

۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی گردیده باشد. در این تاریخ آرتیکل زیر جهت ثبت

موجودی کالا در دفتر روزنامه عمومی فروشگاه نوشته می شود :

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ	
				ماه	روز
۲/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰		موجودی کالا حساب خلاصه سود و زیان ثبت موجودی کالای ارزیابی شده در پایان سال	۱۲	۲۹

مرحله دوم -

حساب فوق در طی سال بدون تغییر باقی می‌ماند. در پایان سال پس از ارزیابی موجودی کالا ارزش آن معادل $5/000/000$ ریال تعیین گردید. در این تاریخ آرتیکلهای زیر به ثبت می‌رسند تا از یک طرف موجودی کالای ابتدای دوره بسته شود و از طرف دیگر، موجودی کالای ارزیابی شده در پایان دوره ثبت گردد.

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ	
				ماه	روز
۲/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰	۳۳	حساب خلاصه سود و زیان موجودی کالا	۱۲	۲۹
۵/۰۰۰/۰۰۰	۵/۰۰۰/۰۰۰	۱۴	ثبت بستن حساب موجودی کالای ابتدای دوره موجودی کالا حساب خلاصه سود و زیان	۱۲	۲۹

مرحله سوم -

پس از نقل این آرتیکلها به حساب موجودی کالا در دفتر کل حساب مذکور به صورت زیر خواهد بود :

موجودی کالا

شماره حساب : ۱۴

تشخیص	مانده	بستانکار	بدهکار	شرح	تاریخ	
					ماه	روز
بد	۲/۰۰۰/۰۰۰		۲/۰۰۰/۰۰۰	موجودی کالا نقل از سال قبل	۱	۱
-	.	۲/۰۰۰/۰۰۰		بستن موجودی کالای ابتدای سال	۱۲	۲۹
بد	۵/۰۰۰/۰۰۰		۵/۰۰۰/۰۰۰	ثبت موجودی کالای ارزیابی شده در پایان سال	۱۲	۲۹

چگونگی محاسبه سود ناویژه و ویژه در مؤسسات تجاری

صورتحساب سود و زیان به دو شکل وجود دارد :

صورتحساب سود و زیان شرکت خدماتی

صورتحساب سود و زیان شرکت تجاری

فرم صورتحساب سود و زیان شرکت های خدماتی

شرکت خدماتی .....
صورتحساب سود و زیان
برای سال مالی منتهی به .....

***

درآمد

كسر می شود :

**

هزینه حقوق

**

هزینه آب و برق

**

هزینه نظافت

(***)

جمع هزینه ها

**

سود خالص

فرم صورتحساب سود و زیان شرکت های بازرگانی

شرکت بازرگانی .....
صورتحساب سود و زیان
برای سال مالی منتهی به ....

اصول حسابداری

***

فروش در طی دوره

(***)

کسر می شود : برگشت از فروش

(***)

تخفيفات نقدی فروش

(***)

***

فروش خالص

قیمت تمام شده کالای فروش رفته :

***

موجودی کالای اول دوره

***

خرید طی دوره

***

اضافه می شود : هزینه حمل کالا

***

قیمت تمام شده کالای خریداری شده

(***)

کسر می شود : برگشت از خرید

(***)

تخفیفات نقدی خرید

(***)

خرید خالص

***

$\frac{**}{**}$ $\frac{**}{**}$ $\frac{(***)}{**}$	<p>قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش</p> <p>کسر می شود : موجودی کالای پایان دوره</p> <p>قیمت تمام شده کالای فروش رفته</p> <p>سود ناخالص</p> <p>کسر می شود : هزینه های عملیاتی :</p> <p>(هزینه حقوق ، هزینه فروش ، هزینه بیمه)</p> <p>جمع هزینه ها</p> <p>سود خالص عملیاتی</p>
--	---

مثال (صورتحساب سود و زیان شرکت خدماتی)

اطلاعات زیر از شرکت خدماتی امید در دست می باشد :

- ♦ درآمد های شرکت امید ۸/۰۰۰/۰۰۰ ریال
- ♦ هزینه حقوق ۴۰۰/۰۰۰ ریال
- ♦ هزینه آب و برق ۲۰۰/۰۰۰ ریال
- ♦ هزینه بیمه ۵۰/۰۰۰ ریال
- ♦ هزینه نظافت ۵۰/۰۰۰ ریال

مطلوبست محاسبه صورتحساب سود و زیان شرکت :

شرکت خدماتی .....
 صورتحساب سود و زیان
برای سال مالی منتهی به .....

۰۰۰/۰۰۰/۸

۰۰۰/۴۰۰	
۰۰۰/۲۰۰	
۰۰۰/۵۰	
۰۰۰/۵۰	
<hr/>	
(۰۰۰/۷۰۰)	
<hr/>	
۰۰۰/۳۰۰/۷	

درآمدها

کسر می شود :

هزینه حقوق

هزینه آب و برق

هزینه بیمه

هزینه نظافت

جمع هزینه ها

سود خالص

مثال (صورتحساب سود و زیان شرکت تجاری)

شرکت امید طی فروش سالانه خود درآمدی معادل $9/000/000$ ریال کسب کرده ، تخفیفات نقدی فروش معادل $20/000$ ریال ، موجودی کالای اول دوره شرکت معادل $6/000/000$ ریال ، هزینه حمل کالای خریداری شده معادل $300/000$ ریال ، برگشت از خرید معادل $100/000$ ریال ، موجودی کالای پایان دوره معادل $2/000/000$ ریال ، هزینه حقوق معادل $200/000$ ریال ، هزینه آب و برق معادل $10/000$ ریال می باشد. مطلوبست : تهیه صورتحساب سود و زیان شرکت :

شرکت بازرگانی امید
 صورتحساب سود و زیان
برای سال مالی منتهی به ۲۹/۱۲

اصول حسابداری

۹/۰۰۰/۰۰۰	فروش در طی دوره
(۲۰/۰۰۰)	کسر می شود : تخفیفات نقدی فروش
۸/۹۸۰/۰۰۰	فروش خالص
	قیمت تمام شده کالای فروش رفته :
۶/۰۰۰/۰۰۰	موجودی کالای اول دوره
۳۰۰/۰۰۰	اضافه می شود : هزینه حمل کالا
۶/۳۰۰/۰۰۰	قیمت تمام شده کالای خریداری شده
(۱۰۰/۰۰۰)	کسر می شود : برگشت از خرید

خرید خالص

قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش

کسر می شود : موجودی کالای پایان دوره

قیمت تمام شده کالای فروش رفته

سود ناخالص

کسر می شود : هزینه های عملیاتی :

هزینه حقوق ( )

هزینه آب و برق

جمع هزینه ها

سود خالص عملیاتی

۶/۲۰۰/۰۰۰

۱۲/۵۰۰/۰۰۰

(۴/۰۰۰/۰۰۰)

(۸/۵۰۰/۰۰۰)

۴۸۰/۰۰۰

(۲۰۰/۰۰۰)

(۱۰/۰۰۰)

(۲۱۰/۰۰۰)

۲۷۰/۰۰۰

فرم محاسبه سود ناویژه دوره مالی

سود ناویژه دوره مالی

=

قیمت تمام شده کالای فروش رفته طی دوره مالی

-

درآمد حاصل از فروش طی دوره مالی

فرم محاسبه سود ویژه دوره مالی

سود ویژه دوره مالی

=

هزینه های عملیاتی در طی دوره مالی

—

سود ناویژه دوره مالی

مثال (محاسبه سود ناویژه)

فرض کنید شرکت پیام در طی دوره مالی درآمد حاصل از فروش آن معادل $۲/۵۰۰/۰۰۰$ ریال می باشد ، قیمت تمام شده کالای فروش رفته معادل $۲/۰۰۰/۰۰۰$ ریال ، هزینه حمل و نقل کالای خریداری شده معادل $۲۰/۰۰۰$ ریال می باشد. سود ناویژه دوره مالی به شرح زیر می باشد :

$$\blacksquare \quad ۲/۵۰۰/۰۰۰ = \text{سود ناویژه دوره مالی} - ۲/۰۰۰/۰۰۰$$

$$\blacksquare \quad ۵۰۰/۰۰۰ = \text{سود ناویژه دوره مالی}$$

مثال (محاسبه سود ویژه)

فرض کنید شرکت پیام در طی دوره مالی درآمد حاصل از فروش آن معادل $۲/۵۰۰\cdot۰۰۰$ ریال می باشد ، قیمت تمام شده کالای فروش رفته معادل $۲/۰۰۰\cdot۰۰۰$ ریال ، هزینه حمل و کالای خریداری شده معادل $۲۰/۰۰۰$ ریال ، هزینه فروش معادل $۳۰/۰۰۰$ ریال می باشد. سود ویژه دوره مالی به شرح زیر می باشد :

$$\bullet \quad ۰/۵۰۰\cdot۰۰۰ = \text{سود ناویژه دوره مالی} - ۲/۰۰۰\cdot۰۰۰$$

$$\bullet \quad ۰/۵۰۰\cdot۰۰۰ = \text{سود ناویژه دوره مالی}$$

$$\bullet \quad ۰/۵۰۰\cdot۰۰۰ = \text{سود ویژه دوره مالی} - ۳۰/۰۰۰$$

تقسیم‌بندی صورت سود و زیان یک مؤسسه تجاری

اصحاح حسابداری ۱

قسمت فروش

قسمت قیمت تمام شده کالای فروش رفته

قسمت هزینه های عملیاتی

هزینه های فروش

به آن دسته از هزینه هایی گفته می شود که مربوط به قسمت فروش مؤسسه می باشند. هزینه هایی که مستقیماً و به طور کامل در ارتباط با عملیات فروش کالا هستند. این هزینه ها جزء هزینه های عملیاتی شرکت محسوب شده و در محاسبه سود خالص شرکت بکار می روند.

برخی از انواع هزینه های فروش عبارتند از

هزینه حقوق فروشنده‌گان ، هزینه لوازم التحریر مصرفی فروشگاه ،

هزینه آب و برق فروشگاه ، هزینه حمل کالای فروش رفته و

هزینه های متفرقه فروش.

هزینه های عملیاتی

هزینه هایی که جهت انجام عملیات یک مؤسسه تجاری ، اعم از

عملیات فروش و یا اداری انجام می گردد.

هزینه های عمومی

آن دسته از هزینه هایی که مربوط به اداره امور مؤسسه بوده ،

ارتباطی به عملیات فورش ندارند. هزینه های عمومی نامیده

می شوند.

برخی از انواع هزینه های عمومی عبارتند از

هزینه حقوق کارمندان اداری ، هزینه لوازم التحریر مصرفی عمومی

، هزینه آب و برق دفتر کار و هزینه های متفرقه عمومی.

Www.iepnu.ir

هزینه های متفرقه

آن دسته از هزینه های جزیی و اتفاقی که قابل طبقه بندی و ثبت

در حسابهای عادی هزینه یک مؤسسه نیستند.

مثال (هزینه های عملیاتی)

فرض کنید شرکت آذربایجانی به شرح زیر داشته باشد :

هزینه حقوق $300/000$ ریال ، هزینه متفرقه $50/000$ ریال ، هزینه حمل کالا $20/000$ ریال ، هزینه حمل کالای فروش رفته $5/000$ ریال ، هزینه آب و برق $30/000$ ریال.
مجموع هزینه های عملیاتی این شرکت به شرح زیر می باشد :

هزینه های عملیاتی :

$300/000$

هزینه حقوق

$5/000$

هزینه حمل کالای فروش رفته

$30/000$

هزینه آب و برق

$50/000$

هزینه متفرقه

$385/000$

مجموع هزینه های عملیاتی

قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش

قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش

=

خرید خالص طی دوره مالی

+

موجودی کالای اول دوره مالی

۷ اطلاعات زیر در دست است

اگر فروش خالص یک مؤسسه $500/000$ ریال و خرید خالص آن $300/000$ ریال و موجودی کالای اول دوره $90/000$ ریال و موجودی کالای پایان دوره $80/000$ ریال باشد. قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش ، قیمت تمام شده کالای فروش رفته ، مبلغ موجودی کالا در ترازنامه پایان دوره و سود ناویذه فروش به شرح زیر است :

محاسبهٔ قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش

قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش

=

خرید خالص

+

موجودی کالای اول دوره

$$= \text{قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش} \\ = ۳۹۰ / ۳۰۰ + ۹۰ / ۴۰۰ = ۳۹۰ / ۴۹۰$$

محاسبهٔ قیمت تمام شده کالای فروش رفته

قیمت تمام شده کالای فروش رفته

=

موجودی کالای پایان دوره

—

قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش

$$\text{قیمت تمام شده کالای فروش رفته} = \frac{\text{قیمت تمام شده کالای فروش}}{\text{موجودی کالای پایان دوره}} = \frac{۳۹۰}{۸۰} = ۴۸۷۵$$

مبلغ موجودی کالا در ترازنامه پایان دوره

مبلغ ۸۰۰۰ ریال موجودی کالای پایان دوره دارد زیرا

موجودی کالای اول دوره در ترازنامه پایان دوره بسته خواهد شد

و صفر می شود.

محاسبه سود ناویژه

سود ناویژه

=

بهای تمام شده کالای فروش رفته

—

فروش خالص

$$\text{سود ناویژه} = \frac{\text{بهای تمام شده کالای فروش رفته}}{\text{فروش خالص}} - \frac{\text{فروش خالص}}{\text{بهای تمام شده کالای فروش رفته}}$$

مثال (خرید خالص)

شرکت مازندران ۰۰۰/۶۰۰ ریال خرید داشته است و ۰۰۰/۵۰ ریال هزینه حمل کالای خریداری شده پرداخت نمود و ۰۰۰/۱۰۰ ریال تخفیفات نقدی خرید دریافت نمود و ۰۰۰/۷۰ ریال برگشت از خرید و تخفیفات داشته است. خرید خالص شرکت مازندران به شرح زیر محاسبه می شود :

(برگشت از خرید و تخفیفات + تخفیفات نقدی خرید) – هزینه حمل کالای خریداری شده

$$= ۰۰۰/۴۸۰$$

$$(۰۰۰/۱۰۰ + ۰۰۰/۷۰) - (۰۰۰/۵۰ + ۰۰۰/۶۰۰) = ۰۰۰/۴۸۰$$

مثال (محاسبه موجودی کالای پایان دوره)

فرض کنید شرکتی قیمت تمام شده کالای فروش رفته آن ۷۰۰/۰۰۰ ریال و قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش معادل ۸۵۰/۰۰۰ ریال باشد آنگاه موجودی کالای پایان دوره به شرح زیر است :

$$\dots / ۸۵۰ - X = \dots / ۷۰۰$$

$$X = \dots / ۱۵۰$$

مثال (درآمد حاصل از فروش طی دوره مالی)

فرض کنید شرکتی سود ناویژه طی دوره مالی آن معادل ۸۰۰ ریال و قیمت تمام شده کالای فروش رفته آن معادل ۷۰۰ ریال باشد. درآمد حاصل از فروش طی دوره مالی به شرح زیر است :

بهای تمام شده کالای فروش رفته + سود ناویژه = درآمد حاصل از فروش طی دوره مالی

$$۷۰۰/۰۰۰ + ۸۰۰/۰۰۰ = ۱۵۰۰/۰۰۰ = \text{درآمد حاصل از فروش طی دوره مالی}$$

فصل پنجم

انجام تعدیلات ، تهیه کاربرگ ، تهیه صورتهای مالی طبقه بندی

شده ، بستن حسابها

Www.iepnu.ir

اصول حسابداری ۱

تقسیم‌بندی فعالیتهای مالی انجام شده توسط یک مؤسسه اقتصادی

- * فعالیتهای مالی بیرونی

- * فعالیتهای مالی درونی

فعالیتهای مالی بیرونی

فعالیتهای مالی بیرونی همان فعالیتهایی هستند که بین مؤسسه مورد

نظر و سایر مؤسسات انجام می پذیرند. مانند قراردادی که برای

بیمه ساختمان با شرکت بیمه منعقد می شود.

فعالیتهای مالی درونی

فعالیتهای مالی درونی همان فعالیتهایی هستند که به منظور تعدیل

مانده بعضی از حسابها و به دست آوردن مانده واقعی آنها در دفاتر

مؤسسه انجام می پذیرند. مانند تعدیل مانده حساب پیش پرداخت

بیمه ساختمان در پایان دوره مالی.

تقسیم‌بندی حسابهای موجود در یک مؤسسه

■ حسابهای دائمی

■ حسابهای موقتی

■ حسابهای مخلوط

حسابهای دائمی

این حسابها فقط مربوط به یک دوره مالی بوده ، مانده آنها به دوره مالی بعد انتقال می یابد. حسابهای ترازنامه ای از نوع حسابهای دائمی می باشند. در پایان هر دوره مالی ، حسابهای دائمی مانده گیری شده سپس مانده های جدید در ترازنامه پایان دوره منعکس گردیده ، به دوره مالی بعد منتقل می گردند. نام دیگر حسابهای دائمی ، حسابهای واقعی نیز می باشد.

حسابهای موقتی

این حسابها که حسابهای اسمی نیز خوانده می شوند با پایان یافتن دوره مالی بسته شده ، در نتیجه مانده آنها به دوره مالی بعد انتقال نمی یابد. کلمه موقتی ، توصیف کننده خوبی برای این حسابهاست. زیرا آنها فقط در طی دوره مالی و به منظور طبقه بندی و محاسبه تغیرات حاصله در حساب حقوق صاحبان سرمایه افتتاح گردیده در طی این مدت تنها افزایش را نشان می دهند و نمی توانند کاهش را نشان دهند و سرانجام در پایان دوره بسته می شوند. حسابهای مربوط به صورتحساب سود و زیان جزء حسابهای موقتی می باشند. و مانده این حسابها به خلاصه حساب سود و زیان بسته می شود.

حسابهای مخلوط

این حسابها همانطوری که از نامشان پیداست مخلوطی از حسابهای دائمی و موقتی می باشند. بدین ترتیب در پایان دوره با استفاده از تعدیلات ، حسابهای موقتی (سود و زیانی) بسته شده و حسابهای دائمی (ترازنامه ای) به دوره مالی بعد انتقال می یابند. حسابهای مخلوط مانند پیش پرداختها ، هزینه و پیش دریافت های درآمد.

تعدیل حسابها

تمامی حسابها نیازی به تعدیل ندارند بلکه حسابهای مخلوط و آن

دسته از هزینه ها و درآمدهایی که ثبت نگردیده اند ، باید تعدیل

شوند. با تعدیل حسابها اشتباهات مربوط به ثبت فعالیتهای مالی در

دفتر روزنامه و نقل آن به دفتر کل و مانده گیری ها تصحیح نمی

گردد.

روش حسابداری نقدی

در روش حسابداری نقدی ، پس از دریافت و یا پرداخت وجه

مربوط به درآمد و هزینه آرتیکل مربوط به آن ثبت نمی گردد. در

نتیجه نیازی به ثبت تعدیلات در پایان دوره مالی نمی باشد. روش

حسابداری نقدی جزء اصول پذیرفته شده حسابداری نمی باشد.

روش حسابداری تعهدی

در روش حسابداری تعهدی ، با قطعی شدن هر درآمد و یا هزینه

ثبت مربوط به آن در دفاتر انجام می پذیرد. و ثبت آرتیکلهای

درآمد و هزینه صورت می گیرد.

تقسیم‌بندی ثبت‌های اصلاحی در پایان دوره جهت تعديلات حسابها

- پیش پرداختهای هزینه

- پیش دریافت‌های درآمد

- هزینه‌های ثبت نشده

- درآمدهای ثبت نشده

پیش پرداخت هزینه و تعدیلات مربوط به آن

مخارجی که مؤسسه پرداخت می نماید ، اما منافع مربوط به آن در

بیش از یک دوره مالی عاید می گردد. مانند پیش پرداخت اجاره.

روش‌های ثبت یش پرداخت هزینه در زمان پرداخت وجه نقد

- روش به حساب دارایی منظور کردن (استفاده از حساب دائمی)
- روش به حساب هزینه منظور کردن (استفاده از حساب موقت)

روش ثبت پیش پرداخت زمانیکه به حساب دارایی منظور می شود

اصول حسابداری ۱

پیش پرداخت بیمه

صندوق

ثبت پیش پرداخت زمانیکه به حساب دارایی
منظور می شود.

***

***

روش ثبت پیش پرداخت زمانیکه به حساب هزینه منظور می شود

***

صندوق

ثبت پیش پرداخت زمانیکه به حساب هزینه
منظور می شود.

***

هزینه بیمه

مثال (پیش پرداخت با استفاده از حساب دائمی)

مؤسسه امید در تاریخ ۱۳۸۰/۰۰/۴۸۰ ریال بابت بیمه سه سال آینده پرداخت نمود. ثبت روزنامه در زمان پرداخت وجه و اصلاحات پایان سال به شرح زیر است :

۴۸۰/۰۰۰	۸۰/۱/۱	پیش پرداخت بیمه
۴۸۰/۰۰۰	صندوق	
	بابت پرداخت بیمه سه ساله	

در پایان سال حساب پیش پرداخت بیمه یک حساب مختلط بوده و باید بین هزینه و دارایی تفکیک شود :

۱۶۰/۰۰۰

۸۰/۱۲/۲۹ هزینه بیمه

۱۶۰/۰۰۰

پیش پرداخت بیمه

بابت اصلاح حسابها

$$۰\cdot۰۰/۴۸۰ \div ۳ = ۰\cdot۰۰/۱۶۰$$

هزینه بیمه سالانه

هزینه بیمه

	۱۶۰/۰۰۰
--	---------

پیش پرداخت بیمه

۱۶۰/۰۰۰	۴۸۰/۰۰۰
مانده	۳۲۰/۰۰۰

مثال (پیش پرداخت با استفاده از حساب موقت)

مؤسسه امید در تاریخ ۱/۱/۱۳۸۰ مبلغ ۴۸۰/۰۰۰ ریال بابت بیمه سه سال آینده پرداخت نمود. ثبت روزنامه در زمان پرداخت وجه و اصلاحات پایان سال به شرح زیر است :

۴۸۰/۰۰۰

هزینه بیمه ۸۰/۱/۱

صندوق

بابت پرداخت بیمه سه ساله

در پایان سال بخشی از هزینه بیمه هنوز تحقق نیافته است.

هزینه بیمه	بابت پرداخت بیمه سه ساله	پیش پرداخت بیمه
هزینه بیمه	هزینه بیمه	هزینه بیمه

هزینه بیمه	
هزینه بیمه	هزینه بیمه
هزینه بیمه	هزینه بیمه

پیش پرداخت بیمه	
هزینه بیمه	هزینه بیمه
هزینه بیمه	هزینه بیمه

پیش دریافت در آمد

مبالغی که مؤسسه بابت فروش کالا یا ارایه خدمات به مشتریان

دریافت می کند ، تا بعداً کالایی را تحویل دهد و یا خدمتی را

ارایه نماید.

صورت‌های پیش دریافت درآمد

روش به حساب بدھی منظور کردن (استفاده از حساب دائمی)

روش به حساب درآمد منظور کردن (استفاده از حساب موقت)

روش ثبت پیش دریافت زمانیکه به حساب بدھی منظور می شود

صندوق

***

پیش دریافت درآمد

***

ثبت پیش پرداخت زمانیکه به حساب بدھی
منظور می شود.

اصول حسابداری اسلامی

روش ثبت پیش دریافت زمانیکه به حساب درآمد منظور می شود

***

***

صندوق

درآمد

ثبت پیش پرداخت زمانیکه به حساب درآمد
منظور می شود.

مثال (پیش دریافت با استفاده از حساب دائمی)

در تاریخ ۱۳۸۰/۱۲/۱ مؤسسه امید ۱۲۰ ریال اجاره بابت یک سال آینده ساختمان را دریافت نمود. ثبت دریافت وجه نقد و اصلاح حسابها در دفتر روزنامه به شرح زیر است :

۱۲۰/۰۰۰ صندوق ۸۰/۱۲/۱

پیش دریافت درآمد اجاره

بابت دریافت اجاره

۱۰/۰۰۰ پیش دریافت درآمد اجاره ۸۰/۱۲/۲۹

درآمد اجاره

بابت اصلاح حساب درآمد

درآمد اجاره

۱۰/۰۰۰

پیش دریافت درآمد اجاره

۱۲۰/۰۰۰

۱۰/۰۰۰

۱۱۰/۰۰۰ مانده

مثال (پیش دریافت با استفاده از حساب موقت)

در تاریخ ۱۳۸۰/۱۲/۱ مؤسسه امید ۱۲۰/۰۰۰ ریال اجاره بابت یک سال آینده ساختمان را دریافت نمود. ثبت دریافت وجه نقد و اصلاح حسابها در دفتر روزنامه به شرح زیر است :

۱۲۰/۰۰۰	۸۰/۱۲/۱
۱۲۰/۰۰۰	درآمد اجاره
۱۱۰/۰۰۰	بابت دریافت اجاره
۱۱۰/۰۰۰	درآمد اجاره ۸۰/۱۲/۲۹
۱۱۰/۰۰۰	پیش دریافت درآمد اجاره
درآمد اجاره	بابت اصلاح حساب درآمد

درآمد اجاره	
۱۲۰/۰۰۰	۱۱۰/۰۰۰
۱۰/۰۰۰	مانده

پیش دریافت درآمد اجاره	
۱۱۰/۰۰۰	

ثبت معکوس

معمولًاً حسابداران به طور اختیاری برای ساده کردن عملیات

حسابداری در دوره مالی بعد و اعمال روشی یکنواخت ، در اولین

روز دوره مالی بعد با یک ثبت معکوس حسابهای اصلاحی را در

دو روش ثبت دریافتها و پرداختها در حسابهای درآمد و هزینه

معکوس می نمایند.

ثبت معکوس روش ثبت پرداختها در حساب هزینه

***

هزینه بیمه ۸۰/۱/۱

***

پیش پرداخت بیمه

ثبت پیش پرداخت بیمه در حساب هزینه بیمه

اصول حسابداری

ثبت معکوس روش ثبت دریافتها در حساب درآمد

۸۰/۱/۱ پیش دریافت درآمد اجاره

درآمد اجاره

ثبت پیش پرداخت بیمه در حساب هزینه بیمه

***

***

هزینه های ثبت نشده (بدھیهای ثبت نشده)

برای اجرای دقیق اصل مطابقت هزینه ها و درآمدهای دوره

بایستی هزینه هایی که طی دوره مالی وقوع یافته ولی هنوز

پرداخت نشده اند ، شناسایی و در حسابها منعکس گردند. مانند

هزینه آب و برق و هزینه دستمزد کارگران.

مثال (هزینه های ثبت نشده)

مؤسسه خزر به دلیل عدم تقدینگی کافی در اسفند ماه حقوق یکی از کارکنان را به میزان ۲۰۰/۰۰۰ ریال پرداخت نکرده است ثبت اصلاحی آن به شرح زیر است :

۱۲/۲۹	هزینه حقوق	۲۰۰/۰۰۰
	حقوق پرداختنی	۲۰۰/۰۰۰
	ثبت هزینه حقوق یک ماهه یک کارمند	

درآمدهای ثبت نشده

به درآمدهایی گفته می شود که طی دوره مالی تحقق یافته اند (خدمت ارایه گردیده و یا کالا تحویل مشتری داده شده است) اما تا پایان دوره مالی به دلیل آنکه هنوز وصول نشده و یا صورتحسابی بابت آنها فرستاده نشده نسبت به ثبت آنها اقدام نگردیده است. لذا لازم است در پایان دوره مالی با یک ثبت اصلاحی چنین درآمدهایی را از طرفی بعنوان یک طلب و از طرف دیگر بعنوان یک درآمد در دفاتر ثبت نماییم. درآمدهای ثبت نشده مانند حق الزحمه ها و خدمات ارایه شده و یا هر گونه درآمدی که تحقق یافته ولی وصول نشده.

مثال (در آمدهای ثبت نشده)

در مؤسسه خدماتی ارمغان طی سال ۱۳۸۱ مدت ۷۰ ساعت کار توسط یکی از مشتریان از قرار ساعتی ۱۰۰۰ ریال انجام شده است که تا پایان اسفند ماه در حسابها انعکاس نیافته است. ثبت اصلاحی آن به شرح زیر می باشد :

۷۰/۰۰۰	درآمد خدماتی	۱۲/۲۹	حق الزحمه دریافتی
۷۰/۰۰۰	ثبت بابت خدمات به مدت ۷۰ ساعت در سال		

سایر اصلاحات که بر اثر برآورد و تخمین تعیین می شود

آن دسته از عملیاتی که برای تسهیم بخشی از بهای تمام شده

برخی از اقلام دارایی به حساب هزینه جاری واحد تجاری

صورت می گیرد را شامل می شود. مانند منظور نمودن هزینه

استهلاک روی برخی داراییها.

حسابی است که مجموع مبالغ هزینه استهلاک منظور شده برای یک دارایی ثابت را از زمان تحصیل نشان می‌دهد. این حساب یک حساب کا亨نده دارایی است.

ماشین آلات

***

استهلاک انباشتہ

***

ارزش دفتری

***

مثال (استهلاک انباشته)

فرض کنید ماشین آلات یک کارخانه در تاریخ ۱/۱/۸۰ به بهای ۱۰۰ میلیون ریال تحصیل شده و عمر مفید آن پنج سال برآورد شده است. بنابراین سالانه ۲۰ میلیون ریال در اثر استفاده به هزینه تبدیل می شود :

۱۲/۲۹

هزینه استهلاک ماشین آلات

۲۰/۰۰۰/۰۰۰

۲۰/۰۰۰/۰۰۰

استهلاک انباشته ماشین آلات

ثبت اصلاحی هزینه استهلاک

در مثال فوق محاسبه ارزش دفتری پس از چهار سال به صورت زیر می باشد :

۰۰۰/۰۰۰/۱۰۰	ماشین آلات
۰۰۰/۰۰۰/۸۰	استهلاک انباشته
<hr/> $000/000/20$	ارزش دفتری

روش‌های محاسبهٔ استهلاک

❖ روش خط مستقیم یا اقساط مساوی

❖ روش نزولی با نرخ ثابت

❖ روش جمع ارقام سالها

روش خط مستقیم

در این روش فرض بر این است که دارایی در طی عمر مفید خود به صورت یکنواخت مورد استفاده است. لذا برای محاسبه استهلاک در هر دوره از فرمول زیر استفاده می شود :

سالهای عمر مفید / بهای تمام شده دارایی = استهلاک سالانه

محاسبه هزینه استهلاک

استهلاک سالانه

=

بهاي تمام شده دارايی

-

سالهاي عمر مفید / ارزش اسقاط دارايی

مثال

۱) استهلاک در صورتیکه ارزش اسقاط دارایی مذکور در پایان عمر مفید صفر باشد. :

۲) چنانچه بھای تمام شده اثاثه اداری ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال و عمر مفید آن ۵ سال باشد مطلوبست تعیین هزینه استهلاک اثاثه اداری :

$$\text{هزینه استهلاک} = \frac{\text{سالهای عمر مفید}}{\text{سالهای عمر مفید}} \times \text{هزینه اثاثه اداری}$$

۲۰۰/۰۰۰

هزینه استهلاک

۲۰۰/۰۰۰

استهلاک انباشتہ

بابت احتساب هزینه استهلاک اثاثه اداری

مثال

استهلاک در صورتیکه ارزش اسقاط دارایی مذکور در پایان عمر مفید ۱۰۰.۰۰۰ ریال باشد :

$$\text{سالهای عمر مفید} \div (\text{ارزش اسقاط} - \text{بهای تمام شده دارایی}) = \text{هزینه استهلاک}$$

$$(100.000 / 100.000) - 100.000 \div 5 = 100.000 / 180$$

۱۸۰/۰۰۰

هزینه استهلاک

۱۸۰/۰۰۰

استهلاک انباشه

بابت احتساب هزینه استهلاک اثاثه اداری

روش مانده نزولی

در این روش هزینه استهلاک هر سال نسبت به سال قبل در طی عمر مفید دارایی کاهش می یابد و برای محاسبه آن کافی است که ارزش دفتری دارایی ثابت ضربدر نرخ ثابتی که برای آن دارایی تعیین شده است به دست آید. هزینه استهلاک به شرح زیر است :

$$\text{نرخ استهلاک} * (\text{ذخیره استهلاک} - \text{بهای تمام شده دارایی}) = \text{هزینه استهلاک}$$

مثال (روش مانده نزولی)

چنانچه بهای تمام شده اتومبیلی ۷/۰۰۰/۰۰۰ ریال و نرخ استهلاک آن ۲۵٪ و استهلاک انباشته آن ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال و ارزش اسقاط اتومبیل ۲/۵۰۰ ریال پیش بینی شود ، هزینه استهلاک به شرح زیر است :

$$\text{هزینه استهلاک} = ۱/۲۵۰/۰۰۰ * (۷/۰۰۰/۰۰۰ - ۲/۰۰۰/۰۰۰) = ۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰$$

روش جمع ارقام سالهای

در این روش قیمت تمام شده دارایی با استفاده از ارقام سالهای

عمر مفید آن تقسیم به نسبت می شود. مثلاً اگر عمر مفید یک

دارایی ۵ سال باشد جمع ارقام سالهای عمر مفید آن ۱۵ سال

خواهد بود ($1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15$).

مثال

استهلاک ماشین آلاتی با ارزش ۳۰۰۰ ریال به شرح زیر است :

- $15/5 * ۳۰۰۰ = ۶۰۰$ = استهلاک سال اول
- $15/4 * ۳۰۰۰ = ۷۵۰$ = استهلاک سال دوم
- $15/3 * ۳۰۰۰ = ۱۵۰۰$ = استهلاک سال سوم
- $15/2 * ۳۰۰۰ = ۲۲۵۰$ = استهلاک سال چهارم
- $15/1 * ۳۰۰۰ = ۴۵۰۰$ = استهلاک سال پنجم

کاربرگ

پس از انجام اصلاحات و قبل از ثبت در دفاتر روزنامه و کل به

منظور کشف اشتباهات احتمالی کاربرگ تهیه می گردد. این عمل

موجب می شود ، در صورتی که اشتباهی در ثبتهای اصلاحی رخ

داده باشد ، قبل از ثبت در دفاتر قانونی اصلاح گردد.

مزایای استفاده از کاربرگ

- ✖ باعث تسريع در تهیه صورتهای مالی و ارایه به موقع آن میشود.
- ✖ باعث تقلیل اشتباهاتی که ممکن است در حین عملیات مربوط به اصلاح حسابها شود می گردد.
- ✖ امکان تهیه ثبتهای اصلاحی و بستن حسابها قبل از ثبت در دفاتر را به طور پیش نویس فراهم می آورد.
- ✖ کلیه مانده های دفتر کل و تراز آنها را نمایش می دهد.
- ✖ کلیه حسابها و ارقام صورتهای مالی پایان دوره را فراهم می آورد.

فرم کاربرگ

مؤسسه ...

کاربرگ

برای سال منتهی به ...

ترازنامه		سود و زیان		تراز آزمایشی اصلاح شده		اصلاحات		تراز آزمایشی		نام حساب	
بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار	بستانکار	

Www.iepnu.ir

مثال (کاربرگ)

اصول حسابداری ۱

انواع طبقات دارایی

- » داراییهای جاری
- » سرمایه گذاری های بلند مدت
- » اموال ، ماشین آلات و تجهیزات (داراییهای ثابت)
- » داراییهای نامشهود
- » سایر داراییها

دارایهای جاری

اصول حسابداری

صندوق

سرمایه گذاریهای کوتاه مدت

حسابهای دریافتی

اسناد دریافتی

موجودیها

پیش پرداختهای هزینه

داراییهای غیر جاری

سرمایه گذاریهای بلند مدت را داراییهای غیر جاری گویند زیرا

سریع نقد نمی شوند.

داراییهای با عمری طولانی که غیر از زمین همگی دارای استهلاک

می باشند. متداولترین داراییهای ثابت زمین ، ساختمان و تجهیزات

می باشند.

داراییهای نامشهود

این داراییها نشاندهنده حقوق قانونی و یا ارتباط اقتصادی خاصی

است ، که وجود فیزیکی نداشته ، منافعی را برای صاحب آن در

آینده به دنبال دارد. مانند سرقفلی ، حق الالتراء ، حق امتیاز

تولید فرانشیز (استفاده از علایم تجاری شرکتها).

سایر داراییها

هر گاه مؤسسه ای دارایی داشته باشد که نتواند آن را در یکی از

گروههای فوق طبقه بندی کند از عنوان سایر داراییها استفاده می کند.

انواع بدهی

▪ بدهیهای جاری

▪ بدهیهای بلند مدت

دلایل فرآیند بستن حسابهای موقت

- در پایان دوره مالی ، کلیه حسابهای ترازنامه ای دارای مانده پایان دوره می باشند ، در حالیکه حساب حقوق صاحبان سرمایه مانده اول دوره را داراست و مانده ناشی از تأثیر نتایج فعالیتهای مالی را نشان نمی دهد. و به منظور انتقال سود یا زیان به حساب حقوق صاحبان سرمایه در پایان دوره مالی بسته می شوند.
- مانده حسابهای درآمد و هزینه به صفر برسد.

نحوه بستن حسابهای موقت

- ◆ کلیه حسابهای موقتی که دارای مانده بستانکار هستند مانند فروش ، درآمد حق العمل ، درآمد اجاره ، درآمد بهره ، برگشت از خرید و تخفیفات و تخفیفات نقدی خرید به بستانکار حساب خلاصه سود و زیان بسته می شوند.
- ◆ کلیه حسابهای موقتی که دارای بدهکار هستند مانند خرید ، هزینه های مستقیم خرید ، برگشت از فروش و تخفیفات ، تخفیفات نقدی فروش و کلیه حسابهای هزینه به بدهکار حساب خلاصه سود و زیان بسته می شوند.

حساب T خلاصه سود و زیان جهت بستن حسابها

حساب خلاصه سود و زیان

موجودی کالای پایان دوره ، فروش ، برگشت
از خرید و تخفیفات ، تخفیفات نقدی خرید ،
سایر درآمدها

موجودی کالای اول دوره ، خرید ،
هزینه های مستقیم خرید ، برگشت از فروش و
تخفیفات ، تخفیفات نقدی فروش
هزینه های عملیات ، سایر هزینه ها

اصول حسابداری ۱

نحوه بستن حساب خلاصه سود و زیان

پس از بستن حسابهای موقتی به حساب خلاصه سود و زیان

مانده گیری می شود ، مانده بدھکار این حساب نشاندهنده زیان

ویژه و مانده بستانکار آن نشاندهنده سود ویژه می باشد که به

حساب سرمایه بسته می شود.

بستن حساب خلاصه سود و زیان در صورت داشتن مانده بستانکار

اصول حسابداری ۱

۱۲/۲۹

حساب خلاصه سود و زیان

سرمایه

بستن حساب خلاصه سود و زیان

***

***

بستن حساب خلاصه سود و زیان در صورت داشتن مانده بدهکار

اصول حسابداری ۱

سرمایه

۱۲/۲۹

***

حساب خلاصه سود و زیان

***

بستن حساب خلاصه سود و زیان

مثال (بستن حسابهای موقت به حساب خلاصه سود و زیان)

(در صورتیکه موجودی کالای اول دوره ۱/۲۵۰/۰۰۰ ریال و پایان دوره ۹۰۰/۰۰۰ ریال باشد) مانده قسمتی از حسابهای مؤسسه تجاری نوید پس از تعدیلات به شرح زیر است :

فروش	۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال
خرید	۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال
تخفیفات نقدی خرید	۴۰/۰۰۰ ریال
درآمد بهره	۳۰۰/۰۰۰ ریال

۱۲/۲۹	فروش	۴/۰۰۰/۰۰۰
تخفیفات نقدی خرید		۴۰/۰۰۰
حساب خلاصه سود و زیان		۴/۰۴۰/۰۰۰
۱۲/۲۹	حساب خلاصه سود و زیان	۲/۳۰۰/۰۰۰
خرید		۲/۰۰۰/۰۰۰
درآمد بهره		۳۰۰/۰۰۰

بستن حساب خلاصه سود و زیان طبق مثال فوق

حساب خلاصه سود و زیان

١/٢٥٠/٠٠٠ بستن موجودی کالای اول دوره	٩٠٠/٠٠٠ ثبت موجودی کالای پایان دوره
٢/٣٠٠/٠٠٠ بستن حسابهای موقت	٤/٠٤٠/٠٠٠ بستن حسابهای موقت
١/٣٩٠/٠٠٠ مانده	

١٢/٢٩ حساب خلاصه سود و زیان ١/٣٩٠/٠٠٠

سرمایه

بستن حساب خلاصه سود و زیان

١/٣٩٠/٠٠٠

بستن حساب برداشت

برداشت عبارت است از وجوه نقد ، کالا یا اموالی که صاحب

مؤسسه از داراییهای مؤسسه به منظور مصارف شخصی بر می

دارد. برداشت جزء هزینه محسوب نمی شود بلکه باید به حساب

سرمايه بسته شود.

نحوه بستن حساب برداشت

***
***

۱۲/۲۹ سرمایه صاحبان مؤسسه

برداشت

بستن حساب برداشت

اصول حسابداری ا

مثال (بستن حساب برداشت)

فرض کنید در مؤسسه تجاری مرند مانده حساب برداشت در تاریخ ۲۹/۱۲
مبلغ ۴۰۰/۰۰۰ ریال باشد. آرتیکل مربوط به بستن این حساب به شرح زیر
است :

۴۰۰/۰۰۰	سرمایه صاحبان مؤسسه	۱۲/۲۹
۴۰۰/۰۰۰	برداشت	
	بستن حساب برداشت	

Www.iepnu.ir

حساب تراز اختتامی

حسابی است واسطه که برای بستن حسابهای دائمی در پایان دوره

مالی به وجود می آید و بلا فاصله بسته می شود.

تراز آزمایشی اختتامی

پس از بستن حسابهای موقتی ، حسابداران به منظور دست یابی به وسیله ای جهت کنترل صحت ثبت عملیات مربوط به بستن حسابها در دفتر روزنامه عمومی و نقل اقلام ثبت شده به حسابهای دفتر کل ، اقدام به تهیه یک تراز آزمایشی از مانده حسابهای باقیمانده که در واقع مانده حسابهای دائمی می باشند می نمایند. این تراز آزمایشی را تراز آزمایشی اختتامی می گویند.

فرآیند بستن حسابهای دائمی

مانده حسابهای دائمی از یک سال به سال بعد انتقال می یابند. در

پایان هر سال کلیه حسابهای دائمی بسته شده در سال جدید

مجدداً افتتاح می گردند.

روش‌های فرآیند بستن حسابهای دائمی در پایان دوره

- ✿ کلیه حسابهایی را که دارای مانده بدهکار هستند با حسابهایی که مانده بستانکار دارند بست.
- ✿ از دو حساب واسطه به نامهای حساب تراز اختتامی و حساب تراز افتتاحی کمک گرفت. تراز اختتامی برای بستن حسابهای دائمی در پایان دوره و تراز افتتاحی برای افتتاح حسابهای دائمی در ابتدای دوره مالی جدید می باشد.

روش الف

نمونه ای از بستن حسابهای دائمی در پایان دوره مالی جاری :

****	استهلاک ابیاشته ساختمان	۱۲/۲۹
****	حسابهای پرداختنی	
****	سرمایه	
****	صندوق	
****	موجودی در بانک	
****	حسابهای دریافتمنی	

روش ب

نمونه ای از بستن حسابهای دائمی در پایان دوره مالی جاری :

***	تراز اختتامی	۱۲/۲۹
***	صندوق	
***	موجودی در بانک	
***	حسابهای دریافتی	
***	استهلاک انباشته ساختمان	۱۲/۲۹
***	حسابهای پرداختی	
***	سرمایه صاحبان مؤسسه	
***	تراز اختتامی	

Www.iepnu.ir

حساب تراز افتتاحی

حسابی است واسطه که برای افتتاح حسابهای دائمی در آغاز دوره

مالی جدید به وجود می آید و بلا فاصله بسته می شود.

نمونه ای از روش افتتاح حسابهای دائمی در ابتدای دوره مالی جدید

***	صندوق	۱/۱
***	موجودی در بانک	
***	حسابهای دریافتی	
***	استهلاک انباشته ساختمان	
***	حسابهای پرداختی	
***	سرمایه صاحبان مؤسسه	

نمونه ای از روش افتتاح حسابهای دائمی در ابتدای دوره مالی جدید

***	صندوق	۱/۱
***	موجودی در بانک	
***	حسابهای دریافتی	
***	تراز افتتاحی	
***	تراز افتتاحی	۱/۱
***	استهلاک انباسته ساختمان	
***	حسابهای پرداختی	
***	سرمایه صاحبان مؤسسه	

« نمونه سؤالات تستی »

کدام یک از موارد زیر جزء فعالیت های مالی می باشد؟

الف) تغییر در دارایی

ب) تغییر در بدھی

ج) تغییر در سرمایه

د) هر سه مورد

کدام یک از موارد زیر جزء تقسیم بندی واحدهای انتفاعی در ایران می باشد ؟

- ✓
الف) مؤسسات انفرادی ، شرکتهای سرمایه ، مؤسسات غیر تجاری
- ب) مؤسسات حسابرسی ، کسبه
- ج) شرکت تضامنی ، شرکت نسبی ، شرکت مختلط
- د) شرکت های سهامی ، شرکت های دولتی و غیر سهامی

کدام یک از موارد زیر جزء مفروضات حسابداری می باشد ؟

- الف) قیمت تمام شده
- ب) قابلیت مقایسه
- ج) تداوم فعالیتهای مالی ، فرض دوره مالی ✓
- د) تمام موارد

کدام یک از مبانی زیر خط جدایی بین یک واحد اقتصادی و مالکین آن می باشد ؟

- الف) فرض وجود واحد اندازه گیری
- ب) فرض داشتن شخصیت حقوقی جداگانه ✓
- ج) فرض تداوم فعالیتهای مالی
- د) فرض دوره مالی

کدام گزینه زیر نشان دهنده اصول مهم حسابداری می باشد ؟

- الف) اصل وضع هزینه های یک دوره از درآمدهای یک دوره
- ب) اصل قابلیت مقایسه
- ج) اصل افشاء ، اصل قابل اعتماد بودن
- د) تمام موارد فوق ✓

کدام گزینه زیر نشان دهنده قابل اعتماد بودن اطلاعات مندرج در صورتهای مالی می باشد ؟

الف) صحیح ، قابل تأیید و تصویب

ب) کامل و جامع

ج) گزینه الف و ب ✓

د) هیچکدام

کدام گزینه نشان دهنده تقسیم بندی رشته های حسابداری می باشد ؟

- الف) حسابداری مالی عمومی ، دولتی
- ب) حسابداری دولتی و خصوصی
- ج) حسابداری واحد انتفاعی و غیر انتفاعی
- د) حسابداری مالی ، دولتی ، صنعتی ، مالیاتی ، بودجه ای ، حسابرسی ، حسابداری سیستم ، اجتماعی ، غیر انتفاعی

اموال و حقوق مالی متعلق به هر مؤسسه که قابل تقویم بھپول و
دارایی منافع آتی باشد چه گویند ؟

- ✓ الف) دارایی
- ب) سرمایه
- ج) بدھی
- د) برداشت

کدام رویداد زیر باعث افزایش در یک دارایی و کاهش در دارایی دیگر می شود ؟

الف) خرید نسیه کالا

ب) دریافت وجه نقد از مشتریان بدهکار ✓

ج) پرداخت هزینه آگهی

د) برداشت کالا از انبار

کدام رویداد زیر باعث افزایش در یک دارایی و افزایش در سرمایه می شود ؟

- الف) خرید اثاثه اداری به طور نسیه
- ب) دریافت وجه نقد از مشتریان به طور نقدی ✓
- ج) پرداخت هزینه اجاره
- د) هیچکدام

کدام یک از صورت حساب های زیر وضع مؤسسه را در یک دوره مالی نشان می دهد ؟

- الف) ترازنامه
- ب) صورت گردش وجوه نقد
- ج) صورت سرمایه ، سود و زیان ، سود انباشته ✓
- د) سود و زیان

آقای علی با سرمایه گذاری به مبلغ ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال در ۱/۱ یک کتاب فروشی تأسیس کرده باشد در صورتی سرمایه گذاری مجدد ۱/۰۰۰/۸۰۰ ریال ، سود ویژه دوره مالی ۴۵۰/۰۰۰ ریال ، برداشت وی ۳۶۰/۰۰۰ ریال باشد سرمایه پایان دوره کدام گزینه است ؟

الف) ۹۰/۰۰۰ ریال

ب) ۴/۸۹۰/۰۰۰ ریال ✓

ج) ۴/۸۰۰/۰۰۰ ریال

د) ۴۰۰/۰۰۰ ریال

درآمد و هزینه های مهر ماه تعمیرگاه جوادی به شرح زیر است سود ویژه کدام می باشد؟

- حق الرحمه تعمیرات تلویزیون ۸۲۰/۰۰۰ ریال
- حق الرحمه تعمیرات رادیو ۳۶۰/۰۰۰ ریال
- هزینه دستمزد ۵۰۰/۰۰۰ ریال
- هزینه اجاره ۱۶۰/۰۰۰ ریال
- هزینه تلفن ۱۶/۰۰۰ ریال
- هزینه آب و برق ۲۴/۰۰۰ ریال

الف) ۱/۱۸۰/۰۰۰ ریال

ب) ۴۸۰/۰۰۰ ریال ✓

ج) ۷۰۰/۰۰۰ ریال

د) ۶۸۰/۰۰۰ ریال

در سؤال قبل درآمد تعمیرگاه کدام گزینه است ؟

اصول حسابداری

الف) ۶۸۰/۰۰۰ ریال

ب) ۴۸۰/۰۰۰ ریال

ج) ۱۸۰/۰۰۰ ریال ✓

د) ۷۰۰/۰۰۰ ریال

اگر در یک مؤسسه خدماتی درآمد دوره مالی بیشتر از هزینه های دوره مالی باشد نتیجه کدام گزینه می باشد ؟

- الف) زیان
- ب) سود ویژه ✓
- ج) سود ناویژه
- د) سود و زیان

اگر در یک مؤسسه خدماتی درآمد دوره مالی کمتر از هزینه های دوره مالی باشد نتیجه کدام گزینه می باشد ؟

- الف) زیان ✓
- ب) سود ویژه
- ج) سود ناویژه
- د) سود و زیان

در اصطلاح حسابداری ثبت رقمی در سمت راست یک حساب ثبت رقمی در سمت چپ یک حساب معمولاً چه می گویند؟

- ✓ الف) بدهکار - بستانکار
- ب) بستانکار - بدهکار
- ج) گزینه الف و ب
- د) هیچکدام

آقای محمدی تجارتخانه خود را اول مهر افتتاح می نماید
اختصاص مبلغ ۳/۶۰۰/۰۰۰ ریال جهت سرمایه مؤسسه تجزیه و
تحلیل این ثبت کدام گزینه می باشد ؟

- الف) موجودی وجه نقد دارایی افزایش می یابد
- ب) سرمایه افزایش می یابد
- ج) بدهی افزایش می یابد
- د) گزینه الف و ب ✓

پرداخت حقوق کارگران به مبلغ ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال کدام حساب
بدهکار می شود ؟

- الف) هزینه حقوق پرداختنی
- ب) صندوق
- ج) حسابهای پرداختنی
- د) هزینه حقوق

کدام یک از حسابهای زیر جزء حساب سرمایه می باشد ؟

الف) موجودی کالا

ب) برداشت ✓

ج) اسناد دریافتی

د) حسابهای پرداختی

کدام یک از حسابهای زیر اسمی می باشد ؟

اصول حسابداری ۱

الف) الف حسابهای دریافتی

ب) صندوق

ج) درآمد و هزینه ✓

د) حسابهای پرداختی

حسابهایی که مانده آنها از یک دوره مالی به دوره مالی بعد انتقال می یابد چه حسابی هستند ؟

- الف) حسابهای موقتی
- ب) حسابهای اسمی
- ج) حسابهای موقتی و اسمی
- د) حسابهای دائمی و حقیقی ✓

ارسال صورتحسابی به مبلغ ۴۰۰/۴۰۰ ریال برای مشتریان که خود وجه دریافت نشده‌کدام ثبت زیر صحیح است؟

- الف) بانک ۴۰۰/۴۰۰ .۰۰۰ -- پیش دریافت ۴۰۰/۴۰۰ .۰۰۰
- ب) حسابهای دریافتی ۴۰۰/۴۰۰ .۰۰۰ -- درآمد ۴۰۰/۴۰۰ .۰۰۰ ✓
- ج) بانک ۴۰۰ .۰۰۰ -- حسابهای دریافتی ۴۰۰/۴۰۰ .۰۰۰
- د) بانک ۴۰۰ .۰۰۰ -- درآمد ۴۰۰/۴۰۰ .۰۰۰

دریافت مبلغی بابت خدماتی که در ظرف سه ماه به مشتریان ارایه خواهد شد. چه حسابی بدھکار می شود؟

- ✓ الف) صندوق
- ب) پیش دریافت
- ج) حسابهای دریافتی
- د) درآمد

شرکت نهادن در تاریخ ۴ / ۲ کالایی را به طور نسیه ۶۰ روزه با شرط ۲۰ روزه ۲٪ تخفیف به مبلغ ۲۰۰ / ۰۰۰ ریال خریداری می کند و در تاریخ ۴ / ۲۰ مبلغ آن را پرداخت می کند در تاریخ ۴ / ۲ شرکت چه ثبته بابت این رویداد می زند ؟

الف) خرید ۰۰۰ / ۲۰۰ ریال بستانکار

ب) تخفیفات نقدی خرید ۰۰۰ / ۴ ریال بدھکار

ج) حسابهای پرداختنی ۱۹۶ / ۰۰۰ ریال بدھکار

د) حسابهای پرداختنی ۱۹۶ / ۰۰۰ ریال بستانکار ✓

با توجه به سؤال ۱ (؟کدام سوال) کدام گزینه زیر در مورد ثبت در تاریخ ۲۰/۴ صحیح می باشد ؟

- الف) حسابهای پرداختنی ۱۹۶/۰۰۰ ریال بدهکار ✓
- ب) صندوق ۱۹۶/۰۰۰ ریال بستانکار
- ج) حسابهای پرداختنی ۲۰۰/۰۰۰ ریال بدهکار
- د) حسابهای پرداختنی ۱۹۶/۰۰۰ ریال بستانکار

چنانچه شرکت مازندران مبلغ ۵۰۰/۰۰۰ ریال فروش داشته باشد و ۵۵/۰۰۰ ریال برگشت از فروش و تخفیفات و ۳۰/۰۰۰ ریال تخفیفات نقدی فروش داشته باشد. فروش خالص شرکت چقدر خواهد بود؟

الف) ۵۳۰/۰۰۰ ریال

ب) ۴۱۵/۰۰۰ ریال ✓

ج) ۵۵۵/۰۰۰ ریال

د) ۵۸۵/۰۰۰ ریال

خرید اثاثه اداری به طور ۵۰٪ نقد و ۵۰٪ نسیه به مبلغ ۳۰۰/۰۰۰ ریال توسط شرکت شازند به چه صورت در دفاتر ثبت خواهد شد؟

- الف) اثاثه اداری ۱۵۰/۰۰۰ ریال بدهکار
- ب) صندوق ۱۵۰/۰۰۰ ریال بستانکار ✓
- ج) اثاثه اداری ۱۵۰/۰۰۰ ریال بدهکار
- د) حسابهای پرداختنی ۳۰۰/۰۰۰ ریال بستانکار

اگر شرکت مهتاب معادل $400/400$ ریال فروش به طور نسیه با شرط ن /
 ۶۰ ، ۱۰ / ۱ در تاریخ $1/3$ داشته باشد و در تاریخ $۳/۲۰$ مبلغ آن را
 دریافت نماید. کدام گزینه در مورد ثبت در تاریخ $1/3$ صحیح است ؟

الف) فروش $400/400$ ریال بدهکار

ب) فروش $392/392$ ریال بستانکار

ج) فروش $400/400$ ریال بستانکار ✓

د) صندوق $400/400$ ریال بدهکار

شرکتی مبلغ ۱۵۰.۰۰۰ ریال کالا خریداری کرده است ولی به دلیل معیوب بودن کالا مبلغ ۲۰.۰۰۰ ریال از کالای مذبور را برگشت داده است. ثبت مربوط به برگشت کالا کدام است؟

الف) خرید ۲۰.۰۰۰ --برگشت از خرید ۲۰.۰۰۰

ب) صندوق یا دریافتی ۲۰.۰۰۰ --برگشت از خرید ۲۰.۰۰۰ ✓

ج) برگشت از خرید ۲۰.۰۰۰ -- صندوق ۲۰.۰۰۰

د) برگشت از خرید ۲۰.۰۰۰ -- خرید ۲۰.۰۰۰

آرتیکل اصلاحی مربوط به موجودی کالای اول دوره خرید هر گاه موجودی اول دوره ۲۰۰/۰۰۰ ریال و موجودی پایان دوره ۱۵۰/۰۰۰ ریال باشد. کدام مورد زیر صحیح است؟

- الف) موجودی کala ۲۰۰/۰۰۰ -- خلاصه حساب سود و زیان ۲۰۰/۰۰۰
- ب) خلاصه حساب سود و زیان ۱۵۰/۰۰۰ -- موجودی کala ۱۵۰/۰۰۰
- ج) خلاصه حساب سود و زیان ۲۰۰/۰۰۰ -- موجودی کala ۲۰۰/۰۰۰ ✓
- د) موجودی کala ۱۵۰/۰۰۰ -- خلاصه حساب سود و زیان ۱۵۰/۰۰۰

در کدام یک از روش های تعیین قیمت تمام شده موجودی کالا در پایان دوره بر اساس قیمت آخرین خریدها خواهد بود ؟

- الف) روش میانگین
- ب) روش اولین صادره از اولین واردہ (*FIFO*) ✓
- ج) روش اولین صادره از آخرین واردہ (*LIFO*)
- د) روش اقل قیمت تمام شده

شرکت خزر در طی سال مبلغی معادل ۱۶/۰۰۰ ریال خرید خالص داشته است. با توجه به اینکه موجودی کالای پایان دوره ۲/۰۰۰ ریال و قیمت تمام شده کالای آماده برای فروش ۲۳/۰۰۰ ریال باشد. موجودی کالای اول دوره چقدر می باشد ؟

الف) ۹/۰۰۰ ریال

ب) ۲۱/۰۰۰ ریال

ج) ۷/۰۰۰ ریال ✓

د) ۱۴/۰۰۰ ریال

اطلاعات زیر از شرکت احسان در دست است :

- نسبت سود ناویژه به فروش ۳۷٪
- سود ناویژه ۱۰۰/۱۰۰ ریال
- هزینه های مستقیم خرید ۴۰/۴۰۰ ریال
- فروش خالص چقدر می باشد ؟

الف) ۴۰۷/۴۰۰ ریال

ب) ۹۷۲/۹۷۳ ریال ✓

ج) ۸۶۴/۸۶۵ ریال

د) ۹۳۲/۹۷۳ ریال

اطلاعات زیر در دست است :

- نسبت سود ناویذه به فروش ۴۰٪
- فروش طی دوره ۳/۲۰۰/۰۰۰ ریال
- برگشت از فروش ۲۰۰/۰۰۰ ریال
- سود ناویذه چقدر است ؟

الف) ۱/۲۸۰/۰۰۰ ریال

ب) ۱/۲۰۰/۰۰۰ ریال ✓

ج) ۷/۵۰۰/۰۰۰ ریال

د) ۸/۰۰۰/۰۰۰ ریال

در شرکت آژند موجودی کالای ابتدای دوره ۰۰۰/۳۰ ریال و موجودی ارزیابی شده در پایان دوره ۰۰۰/۳۳ ریال می باشد. ثبت اصلاحی مربوط به بستن موجودی کالای اول دوره کدام است ؟

الف) موجودی کالا ۰۰۰/۳۳ -- خلاصه حساب سود و زیان ۰۰۰/۳۳

ب) خلاصه حساب سود و زیان ۰۰۰/۳۳ -- موجودی کالا ۰۰۰/۳۳

ج) خلاصه حساب سود و زیان ۰۰۰/۳۰ -- موجودی کالا ۰۰۰/۳۰ ✓

د) موجودی کالا ۰۰۰/۳۰ -- خلاصه حساب سود و زیان ۰۰۰/۳۰

طبق سؤال ۱۲ (؟سؤال ۱۲ چیست) ثبت ارزیابی موجودی کالای پایان دوره و انتقال مانده موجودی به دوره بعد کدام است ؟

- الف) موجودی کالا ۳۳/۰۰۰ خلاصه حساب سود و زیان ۳۳/۰۰۰ ✓
- ب) خلاصه حساب سود و زیان ۳۰/۰۰۰ موجودی کالا ۳۰/۰۰۰
- ج) خلاصه حساب سود و زیان ۳۳/۰۰۰ موجودی کالا ۳۳/۰۰۰
- د) موجودی کالا ۳۰/۰۰۰ خلاصه حساب سود و زیان ۳۰/۰۰۰

تجارتخانه فارس ، ساختمانی به قیمت ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال در ابتدای سال خریداری نمود. عمر مفید ساختمان ۲۰ سال می باشد و اگر ارزش اسقاط ساختمان مذکور ۵۰۰/۰۰۰ ریال باشد در پایان سال آرتیکل اصلاحی مربوطه کدام گزینه است ؟

الف) هزینه استهلاک ساختمان
ساختمان
۰۰۰/۱۰۰
۰۰۰/۱۰۰

ب) هزینه استهلاک ساختمان
استهلاک انباشته ساختمان
۰۰۰/۱۷۵
۰۰۰/۱۷۵

ج) هزینه استهلاک ساختمان
استهلاک انباشته ساختمان
۰۰۰/۲۰۰
۰۰۰/۲۰۰

د) هزینه استهلاک ساختمان
ساختمان
۰۰۰/۱۷۵
۰۰۰/۱۷۵

اگر تجارتخانه شمال ۲۰۰/۰۰۰ حق بیمه دو ساله در تاریخ ۱/۷ پرداخت نموده باشد در پایان سال چه ثبت اصلاحی لازم است؟

۰۰۰/۱۰۰	الف) هزینه بیمه
۰۰۰/۱۰۰	پیش پرداخت بیمه
۰۰۰/۵۰	ب) هزینه بیمه صندوق
۰۰۰/۵۰۰	ج) هزینه بیمه
۰۰۰/۵۰	پیش پرداخت بیمه
۰۰۰/۵۰	د) هیچکدام

شرکت آژند صنعت ۱۵۰/۰۰۰ ریال ملزومات خریداری کرده باشد و در پایان سال پس از موجودی گیری مشخص شود که ۴۵/۰۰۰ ریال از موجودی ملزومات باقی مانده است کدام گزینه در رابطه با ثبت اصلاحی ملزومات در پایان دوره صحیح می باشد؟

الف) ملزومات ۴۵/۰۰۰ ریال بدهکار

ب) ملزومات ۴۵/۰۰۰ ریال بستانکار

ج) هزینه ملزومات ۱۰۵/۰۰۰ ریال بدهکار ✓

د) هزینه ملزومات ۴۵/۰۰۰ ریال بدهکار

شرکت البرز بابت ارائه خدمات قراردادی یک ساله با شرکت آذر در تاریخ ۱/۷ منعقد نموده و ۳۰۰/۰۰۰ ریال وجه نقد دریافت نمود ثبت اصلاحی مربوط به پایان سال کدام گزینه است؟

الف) پیش دریافت درآمد

صندوق

ب) پیش دریافت درآمد

درآمد

ج) پیش دریافت درآمد

صندوق

د) پیش دریافت درآمد

درآمد

۰۰۰/۳۰۰

۰۰۰/۳۰۰

۰۰۰/۱۵۰

۰۰۰/۱۵۰

۰۰۰/۱۵۰

۰۰۰/۱۵۰

۰۰۰/۳۰۰

۰۰۰/۳۰۰

شرکت خدمات فارس در تاریخ اول بهمن ماه ۱۳۸۸ وام یک ساله ای معادل ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال دریافت می دارد. بهره این وام ۱۲٪ است که بهره آن هر شش ماه یکبار پرداخت می شود کدام گزینه در مورد آرتیکل اصلاحی مربوط به پایان دوره صحیح است ؟

۰۰۰/۶۰	الف) هزینه بهره بهره پرداختنی
۰۰۰/۱۲۰	ب) هزینه بهره بهره پرداختنی
۰۰۰/۶۰	ج) هزینه بهره وام
۰۰۰/۱۲۰	د) هزینه بهره وام

هزینه هایی که برای اداره یک موسسه و تحصیل سود در طی یک دوره مالی انجام می پذیرد چه نام دارند ؟

- ✓) هزینه های عملیات
- ب) هزینه های فروش
- ج) هزینه های عمومی
- د) هزینه های اداری

حساب خلاصه سود و زیان در پایان دوره بعد از اصلاحات مربوط به چه حسابی بسته می شود ؟

الف) دارایی

ب) بدھی

ج) سرمایه ✓

د) هیچکدام

حساب برداشت در پایان سال به چه حسابی بسته می شود؟

الف) خلاصه سود و زیان

ب) سرمایه ✓

ج) برداشت

د) هیچکدام

کدامیک از حساب های زیر با تراز اختتامی بسته می شوند؟

اعمال حسابداری

الف) حساب های دائمی ✓

ب) حساب های موقت

ج) حساب های مختلط

د) هیچکدام

در پایان دوره هنگام بستن حساب های موقت حساب فروش به چه صورت و به چه صورت و به چه حسابی بسته می شود؟

- الف) فروش بدهکار و به حساب سرمایه بسته می شود
- ب) فروش بستانکار و به حساب خلاصه سود و زیان بسته میشود
- ج) فروش بدهکار و به حساب خلاصه سود و زیان بسته میشود ✓
- د) فروش بستانکار و به حساب سرمایه بسته می شود

برای بستن حساب های موقت از چه حسابی استفاده می گردد ؟

- ✓ الف) تراز اختتامی
- ب) تراز افتتاحی
- ج) خلاصه سود و زیان
- د) هیچکدام

برای بستن حساب خلاصه سود و زیان با مانده بستانکار ... و
... می شود ؟

الف) سرمایه بستانکار و حساب خلاصه سود و زیان بدھکار

ب) سرمایه بدھکار و حساب خلاصه سود و زیان بستانکار ✓

ج) درآمد بستانکار و خلاصه سود و زیان بدھکار

د) هیچکدام

برای افتتاح حساب های بدهی در ابتدای دوره مالی جدید، ثبتی
به صورت ... انجام می پذیرد ؟

- الف) تراز افتتاحی بدهکار، تراز افتتاحی بستانکار
- ب) تراز افتتاحی بدهکار، بدهی ها بستانکار ✓
- ج) تراز اختتامی بدهکار، بدهی ها بستانکار
- د) تراز افتتاحی بدهکار، تراز اختتامی بستانکار

اموال
مالیاتی

ثبت آرتیکل اصلاحی مربوط به استهلاک در پایان دوره مالی کدام یک از گزینه های زیر بدھکار می شود ؟

الف) استهلاک انباشته

ب) هزینه استهلاک ✓

ج) پیش پرداخت استهلاک

د) هزینه

در سؤال ۱۷ (؟کدام سوال) کدام حساب بستانکار می گردد؟

- الف) هزینه استهلاک
- ب) استهلاک دارائی نامشخص
- ج) استهلاک انباشته ✓
- د) استهلاک انباشته دارائی غیرجاری

اگر موسسه مازنده گستر ساختمان محل کار خود را به قیمت ۰۰۰/۸۰۰/۶ ریال خریداری کند عمر مفید ۲۰ سال قابل استفاده باشد تاریخ خرید ۱/۱/۷۹ ثبت اصلاحی در پایان دوره مالی ۷۹ کدام گزینه است؟

الف) دارائی

استهلاک انباشته

ب) پیش پرداخت

دارائی بستانکار

ج) هزینه استهلاک ساختمان ۰۰۰/۲۴۰

۰۰۰/۲۴۰

استهلاک انباشته

د) هزینه استهلاک ساختمان ۰۰۰/۳۴۰

استهلاک انباشته ساختمان ۰۰۰/۳۴۰

موسسه مازنده گستر در تاریخ اول خرداد ماه ساختمان محل کار خود را با پرداخت ۰۰۰/۴۸۰ ریال برای مدت دو سال در مقابل آتش سوزی بیمه نماید کدام گزینه ثبت در مورخ ۱/۳/۷۹ می باشد؟

الف) بیمه ساختمان ۰۰۰/۴۸۰
بانک

۰۰۰/۴۸۰

ب) پیش پرداخت بیمه ساختمان ۰۰۰/۴۸۰
بانک

۰۰۰/۴۸۰

ج) هزینه بیمه بدھکار
پیش پرداخت بیمه

۰۰۰/۲۰۰

۰۰۰/۳۰۰

د) پیش پرداخت بیمه ۰۰۰/۲۰۰
هزینه بیمه

۰۰۰/۲۰۰

در سؤال قبل در پایان سال ۷۹ ثبت اصلاحی کدام حساب
بدهکار می شود ؟

الف) پیش پرداخت بیمه ۰۰۰/۲۰۰

ب) بانک ۰۰۰/۲۰۰

ج) هزینه بیمه ساختمان ۰۰۰/۲۰۰ ✓

د) هر سه مورد

اگر موجودی ابتدای دوره ۸۰۰/۰۰۰ موجودی پایان دوره ۹۰۰/۰۰۰ ریال کدام موجودی در پایان دوره در ترازنامه می آید ؟

الف) ۸۰۰/۰۰۰ ریال

ب) ۱۰۰/۰۰۰ ریال

ج) ۹۰۰/۰۰۰ ریال ✓

د) ۱/۷۰۰/۰۰۰ ریال

اگر مانده خلاصه سود و زیان مبلغ ۰۰۰/۲۰۸/۱ ریال بستانکار می باشد. در پایان دوره کدام گزینه برای بستن بدھکار یا بستانکار می گردد ؟

- الف) برداشت بدھکار ۰۰۰/۲۰۸/۱
- ب) سرمایه بدھکار ۰۰۰/۲۰۸/۱
- ج) سرمایه بستانکار ۰۰۰/۲۰۸/۱ ✓
- د) سود خالص بدھکار ۰۰۰/۲۰۸/۱

برای بستن حساب سرمایه چه ثبتی انجام می پذیرد ؟

- الف) حساب سرمایه بدھکار، حساب های دارائی بستانکار
- ب) حساب سرمایه بدھکار، حساب تراز افتتاحی بستانکار
- ج) حساب سرمایه بدھکار، حساب تراز اختتامی بستانکار ✓
- د) هیچکدام

هزینه بیمه کالا جزء ... می باشد ؟

✓ الف) هزینه های فروش

ب) هزینه های عمومی

ج) هزینه های ثبت نشده

ج) هیچکدام

اصول حسابداری

سلامتی و تعیل در فرج آقا امام زمان (عج) صلوات

Www.iepnu.ir

